

IV.

REŠITVE DELOVNEGA ZVEZKA

Rešitve so dostopne tudi na spletni strani www.mladinska.com/ucbeniki

1

KAM NAS JE VODILA POT

Novodobni Maji

1. a) NE, DA, DA, NE
b) *Po smislu.*
c) *Po smislu.*
2. *Po smislu.*
3. *Po smislu.*
4. Andreja Slavec Perše, Zoran Perše, Poletu, Delo, 2. decembra
5. C
6. C, D, E, B
7. 6, 4, 7, 5, 2, 1, 3
8. NE (Središče majevske civilizacije je bil do prihoda španskih in ne nizozemskih osvajalcev.), DA, DA, NE, DA, NE, DA, NE
9. S čolnom, z (lokalnim) avtobusom, z avtomobili/avtomobilom.
10. *Po smislu, na primer:*
  - a) Stran 8: Fotografija ponazarja podatek iz potopisa, saj prikazuje indijanske otroke, oblečene v pisana oblačila. O njih govori avtorica, ko pripoveduje o življenju v mestu San Cristobal.
Stran 9: Tudi fotografija na tej strani prikazuje indijanskega otroka, vendar ta ni oblečen v tradicionalna oblačila, ampak čisto sodobno. Tako nam pove več, kot izvemo iz besedila – in sicer, da je tudi na življenje Indijancev močno vplivala globalizacija. Prav tako lahko nove podatke razberemo z zemljevida na tej strani. Na njem najdemo vse kraje, o katerih avtorica govori, torej je povezan s celotnim besedilom. Po drugi strani pa lahko ugotovimo, skozi katere kraje vse je morala še potovati in kje ti kraji ležijo.
Stran 10: Fotografija prikazuje živobarvno pročelje stavbe. O tem govori avtorica, ko pripoveduje o San Cristobalu, tako da fotografija ponazarja oz. dopolnjuje njeno pripoved.
  - b) Zemljevid je priložila, da bi bralec lažje spremljal njen potopis, fotografije pa, da bi si bolje predstavljali ljudi in stavbe, o katerih pripoveduje./da bi poživila besedilo./da bi še dodatno pritegnila bralčevo pozornost.
  - c) DA. Fotografije so ustrezne, saj so povezane z dogodki, o katerih novinarka pripoveduje. Tako si bralec lahko lažje predstavlja, kaj se ji je zgodilo, hkrati pa je besedilo zaradi njih tudi bolj živo in pestro./NE. Vse fotografije prikazujejo le dogajanje v mestu, nobena pa ne prikazuje narave ali življenja na vaseh. Bolje bi bilo, če bi s fotografijo pokazala vsakega izmed krajev/dogodkov, o katerih je pripovedovala.
11. *Po smislu.*
Po smislu, na primer: DA. Ker se na potovanju srečamo s slikovito naravo in prijaznimi domačini./Srečanje z domačini je za sodobnega popotnika zaradi njihove pristnosti in drugačnosti nepozabno doživetje in ga napolni z veliko energije.
Po smislu.
12. S, O, S, O, S
13. *Po smislu, na primer:*
Uvodni odstavek: Chiapas, dežela sedanosti in preteklosti, potomci antičnih Majev
Božična jelka: plovba s čolnom po kanjonu Sumidero, zelena pokrajina in visoki skalni previsi, krokodil, »božična jelka«
50000 v smrt: kanjon simbol (prvega indijanskega) upora proti Špancem, raje v smrt kot v suženjstvo, 50000 Indijancev s pečim v reko
Pisani vrvež: San Cristobal, glavno mesto Chiapasa, živobarvne fasade, ljudje v pisanih nošah, otroci, pomagajo služiti denar s prodajo figuric
Škatlica, ki ukrade dušo: vas San Juan Chamula, umirjeno in počasno dogajanje, fotografiranje prepovedano, (domačini) verjamejo – škatlica ukrade njihovo dušo
Pernata poročna obleka: vasica Zincatan, bogatejša in bolj urejena, mesto netopirjev, poročne obleke z vtkanim ptičjim perjem, prijazna družina (nam je velikodušno) odprla vrata svojega doma, izdelki domače obrti, koruzne tortilje
Čas se je ustavil: slikovita narava in prijazni domačini, v očeh konkvistadorjev »divjaki«, zaradi pristne drugačnosti nepozabno doživetje, napolnijo z energijo
14. *Po smislu.*
15. *Po smislu.*
16. a)

GLAGOL	ČAS	OSEBA	ŠTEVILO	NAKLON
poslušali smo	pret.	1.	mn.	povedni
smo opazovali	pret.	1.	mn.	povedni
je lovil	pret.	3.	ed.	povedni
je upočasnil	pret.	3.	ed.	povedni
se je razprostrla	pret.	3.	ed.	povedni
se prepustimo	sed.	1.	mn.	povedni

b) C, F, H

17. 6, 3, 1, 2, 7, 5, 4

18. to, da pojemo; tisti, ki pazi; majhna vas; tisti, ki zaščiti; tisti, ki so divji; tisto, kjer se trži

19. a) žep; b) pot; c) voz; d) upor; e) utrip; f) obrt

DA

31. a) *Po smislu, na primer:* Prenočevali bosta verjetno v hotelu, saj sta si pripravili potovalki, ne nahrbtnikov/saj potujeta z agencijo/saj se odpravljata na Kitajsko, kjer kampiranje ni tako pogosto.
- b) V juliju so se v društvu Popotnik odločili za potovanje na Kitajsko. Petra, ljubiteljica popotovanj, se je tega zelo razveselila. Veselo novico je sporočila Andreji, s katero sta pogosto skupaj popotovali. Takoj sta se odločili, da gresta na pot. Prijavili sta se v popotniški agenciji in v mislih že začeli pripravljati potovalki. S seboj ne bosta nesli veliko prtljage, saj se bodo popotniki iz Slovenije odpravili z avtobusi do tržaškega letališča Ronke, od tam pa bodo potovali s potniškim letalom.

c) -pot-

TVORJENKA	BESEDNA ZVEZA
popotnik	tisti, ki popotuje
potovanje	to, da se potuje
popotovanj	to, da se popotuje
popotovati	potovati po (več) krajih
popotniški	taki, ki je za popotnika
potovalki	to, s čimer se potuje
popotniki	tisti, ki popotujejo
potovati	opravljati pot
potniški	tak, ki je od/za potnika

32. gostilniško, popotnika, trgovec, pesnik, natararica, kavni, skodelici, Širokoustil se je, trgovina, zakladnica, kupcem, izdelkov, premoženja, daljne, naslednji, odšel, Brazilijo, potihoma/po tihem, obubožaš, potovanju, nevarnost, lastnine, domišljije

BESEDNA ZVEZA	TVORJENKA	VRSTA
tak, ki je v gostilni	gostilniški	pridevnik
tisti, ki trguje	trgovec	samostalnik
tista, ki nataka	natararica	samostalnik
taka, ki je za kavo	kavna	pridevnik
majhna skodela	skodelica	samostalnik
na široko se ustiti	širokoustiti se	glagol
tisto, kjer se trguje	trgovina	samostalnik
tak, ki je daleč	daljni	pridevnik
tisto, kjer so Brazilci	Brazilija	samostalnik
tako, da je tiho	potihoma/po tihem	prislov
postati ubog	obubožati	glagol
to, da ni varno	nevarnost	samostalnik
to, da si domišlja	domišljija	samostalnik

Utrinki s poti po Romuniji

- Po smislu.*
- Po smislu, na primer:*
  - Posnetek bi si lahko ogledali po televiziji v dokumentarni/potopisni oddaji/oddaji, namenjeni popotnikom/na javni predstavitvi/predavanju o potovanju po Romuniji.
  - Ljubitelji potovanj./Tisti, ki se odpravljajo na potovanje v Romunijo./Popotniki, ki se še niso odločili, kam bi se odpravili.
- Na primer:*

KRAJ	POMEMBNA PODATKA O KRAJU
Oradea	madžarsko-romunska meja
	montažna lesena poslopja, carinski pregled
Cluj	eno najlepših mest v Romuniji
	kip Matije Korvina
Sigišoara	rojstno mesto Vlada Tepeša
	nemško pokopališče
Bukarešta	Hiša ljudstva
	vodometi, prebivalci

4. Gl. nalogo 3.
5. *Po smislu, na primer:*
1. fotografija: Mihaelova cerkev v Cluju
  2. fotografija: fantič, ki telefonira v govorilnici
  3. fotografija: starodavna/gotska cerkev v Sigišoari
6. 2, 4, 6, 1, 5, 3
7. simpatične, je popotnika presenetilo, znameniti, so se mu zdeli zanimivi
8. *DA; po smislu, na primer:* Janin Klemenčič pripoveduje o tem, kar je doživel na potovanju. Romunske kraje in ljudi predstavi zanimivo in privlačno ter pove tudi, kakšni so bili njegovi občutki, kaj ga je presenetilo ali še posebej pritegnilo./Besedilo je potopis, saj v njem pisec v urejenem zaporedju predstavi dogodke, ki jih je doživel na potovanju. Hkrati je besedilo subjektivno, saj predstavi tudi svoje občutke, mnenje ...
9. *Po smislu.*
10. *Po smislu.*
11. **a)** *Po smislu.*
- b)** *Po smislu, na primer:* ,da se drug drugemu priklonijo – sezujejo – poskušamo znižati ceno.
  - c)** *Po smislu, na primer:* se rokujemo/se pozdravimo – se prekrizamo – odštejemo zapisano vsoto denarja.
  - č)** *Po smislu.*
12. /
13. Belo-modro-rdeča.
Rdeče-belo-rdeča.
Rdeče-belo-zelena.
Rdeče-belo-modra.
Zeleno-belo-rdeča.
Črno-rdeče-rumena.
Belo-rdeča.
14. • Slovensko-italijansko, slovensko-avstrijsko, slovensko-madžarsko in slovensko-hrvaško.
• Slovensko-madžarsko in slovensko-avstrijsko./Slovensko-madžarsko./Slovensko-avstrijsko.
• Slovensko-avstrijsko in slovensko-češko./Slovensko-madžarsko in slovensko-slovaško.
• Slovensko-hrvaško, hrvaško-bosansko-hercegovsko/hrvaško-bosansko, bosansko-hercegovsko-črnogorsko/bosansko-srbsko-črnogorsko, srbsko-črnogorsko-albansko/srbsko-makedonsko, albansko-grško, makedonsko-grško. Ali – *če potujemo po morju:* Slovensko-italijansko, italijansko-albansko in albansko-grško/Slovensko-hrvaško, hrvaško-albansko in albansko-grško.
• Slovensko-italijansko, italijansko-francosko in francosko-špansko.
• Slovensko-avstrijsko in avstrijsko-nemško./Slovensko-italijansko, italijansko-avstrijsko in avstrijsko-nemško.
15. *Po smislu, na primer:*
Francija	slovensko-francoski in francosko-slovenski
Madžarska	slovensko-madžarski in madžarsko-slovenski
Slovaška	slovensko-slovaški in slovaško-slovenski
Češka	slovensko-češki in češko-slovenski
Kitajska	slovensko-kitajski in kitajsko-slovenski; angleško-kitajski in kitajsko-angleški ter slovensko-angleški in angleško-slovenski
Argentina	slovensko-španski in špansko-slovenski
Brazilijska	slovensko-portugalski in portugalsko-slovenski
16. deseturna vožnja ali 10-urna vožnja
šeststopenedesetkilometrski vožnja ali 650-kilometrski vožnja
dvestosedemdesetkilometrski pot ali 270-kilometrski pot
tristominutna vožnja ali 300-minutna vožnja
17. **a)** C-vitamin
b) C-vitamin, 4-centimetrski, 8-centimetrski, B-kompleks, UV-žarki
18. /

2

POGOVOR O GLASBI

Etno glasba

1. *Po smislu.*
2. *Po smislu.*
3. *Po smislu.*
4. *Po smislu.*
5. **a)** Branko Čeak.
V reviji *Gea/v Gei* (decembra 2002).
- b)** A
- c)** DA, NE, DA, DA, NE, DA
- č)** Raziskovalni pogovor./Intervju.
- d)** vprašani/intervjuvanec/Boris Rener; *po smislu, na primer:* je vprašani tisti, od katerega želimo izvedeti čim več o njem samem ali o področju, s katerim se ukvarja/ker lahko on bralcem pove veliko o etno glasbi/ker o etno glasbi ve veliko več kot novinar
- e)** *Po smislu.*

6. a) • NE
• Po smislu.
• A.

b) Po smislu.

7. Po smislu.

8. a) C

b)

Besedilo	Uradni pogovor	Neuradni pogovor	Obvestilo, namenjeno komur koli	Zapisano besedilo	Prvotno govorjeno besedilo
A	X				X
B			X	X	
C		X			X

- c) C; *Po smislu, na primer:* se pogovarjata prijateljici, ki sta se po naključju srečali med nakupovanjem plošč.
A; *Po smislu, na primer:* se pogovarjata kupec in prodajalec v trgovini/gre za uradni pogovor med kupcem in prodajalcem plošč.
B; *Po smislu, na primer:* gre za zapisano besedilo, ki je namenjeno številnim kupcem/obiskovalcem trgovine in mora biti za vse razumljivo/napisano v zbornem jeziku.

- č) vedu vedel
Bol Bolj
najlubši najljubši
kupit kupiti

d) Čao!

Hojla! Kva delaš tle?

Išem en dober komad Eminema.

Tvoj Eminem je pr modern muzk na zgornjem štuku.

Pejt z mano, ga greva iskat.

Nimam cajta, morm za mtko najdt eno klasiko.

Dejva se že skidat. Se dobiva na kas.

Valda bom mela dost keša, b rada kupla še en komad za t malga, k ma rojstn dan.

OK, ajde.

Po smislu, na primer:

– Živijo! – Pozdravljena, kaj delaš tukaj? – Iščem kak dober posnetek Eminema. – Tvoj Eminem je na oddelku s sodobno glasbo v zgornjem nadstropju. – Pojdi z mano, ga greva iskat. – Nimam časa, moram poiskati še kako dobro ploščo klasične glasbe za mamo. – Odidiva že. Se srečava pri blagajni. – Menda bom imela dovolj denarja, rada bi kupila še zgoščenko za malega, ker ima rojstni dan. – Velja, se vidiva.

Po smislu.

9.

GOVORNI POLOŽAJ	KNJIŽNI ZBORNI JEZIK	KNJIŽNI POGOVORNI JEZIK	NEKNJIŽNI JEZIK
Pogovor s prijatelji na dvorišču.			X
Govorni nastop pred razredom.	X		
Pogovor z učiteljem med uro.		X	
Pogovor s starši med kosilom.			X
Pisno opravičilo trenerju, ker ne moreš na trening.	X		
Pogovor s prodajalko v trgovini.		X	
Pismo prijatelju iz drugega kraja.	X		
Recitiranje na prireditvi.	X		
Pogovor z zdravnikom v ordinaciji.		X	
Pogovor z dedkom po telefonu.			X
Pisno vabilo dedku, naj pride na tvoj nastop.	X		

10. a) neknjižnem

Izpisane besede: karte, prosm, mam, sam, (a,) skupi, stola, zlo, sej, ist, vrst, mrbit, obiskovauc, presedu, (a) mislte, se bo dal to narest, ja, mnde, jeh, prosu, zakva, ok, probu, kr, dejte, jih (namesto ju), vrnu, tuki, imaste, jurja, izvolte, adijo

b) NE. *Po smislu, na primer:* Gre za uradni pogovor, zato bi bila ustrezna knjižna pogovorna zvrst jezika.

c) *Po smislu.*

11. *Po smislu.*

12. a) Po, na, brez, med, pred/za, v, z

b) da, in, Ko, Čeprav, ki, saj, Če

13. a) vzročno (razmerje)

pojasnjevalno (razmerje)

časovno (razmerje)

dopustno (razmerje)

pogojno (razmerje)

posledično (razmerje)

namerno (razmerje)
sklepalno (razmerje)

- b) *Po smislu, na primer:* V slengu.
c) da bi me razumeli ljudje po vsej Sloveniji
ker sem zaradi dolgoletnih izkušenj že zelo izurjen/-a
zato se moram posebej pripraviti na pogovor v knjižnem jeziku
čeprav se pozna že od malega
Če bi se srečala v mestu

Glasbena točka

1. *Po smislu.*
2. a) *Po smislu, na primer:*
Učenci 9. razreda.
V razredu/pri razredni uri.
Č
b) *DA. Po smislu, na primer:* Ne fantje in ne dekleta niso trmasto vztrajali pri svojem prvotnem predlogu, ampak je vsaka skupina iskala nove možnosti/predloge, ki bi upoštevale tudi drugo stran.
c) Začetna zamisel: Učenci naj bi se naučili pesem in jo skupaj zapeli.
Končna odločitev: Nekateri učenci bodo skladbo igrali na glasbila, drugi pa bodo posnemali glasbila z glasovi.
č) *Meta, Po smislu, na primer:* je bila na sestanku/najbolje ve, kaj so se dogovorili na sestanku ...
d) C, Č, E
3. a) *Po smislu, na primer:*

+/-	TRDITEV	PRIMER IZ POGOVORA
+	Bili so si naklonjeni.	Ups, to zna biti pa zabavno./Aha, ampak kaj naj pa pripravimo?
+	Bili so prijazni drug do drugega.	No – potem pa mogoče ne bi peli.
-	Bili so si nenaklonjeni.	
-	Bili so prepirljivi.	
-	Bili so zadirčni drug do drugega.	
+	Strpno so poslušali drug drugega.	Ej, super, jaz sem trobenta./Najbolje bo, da kar jutri.

- b) *Po smislu.*
c) *Po smislu.*
č) ___ Uh, jaz ne znam peti, pa Marko in Miha in Tadej tudi ne. Mi že ne bomo peli.
___ Naj kar tisti, ki hodijo v glasbeno šolo, nekaj zaigrajo.
___ Aha – samo pel pa ne bom, saj se mi bodo vsi smejali!
✓ No – potem pa mogoče ne bi peli. Saj lahko ustanovimo razredni ansambel.
___ Oooooo, a da bomo kot iz vrtca?
✓ Ja, ne bodi tako zoprn. Jaz se kar strinjam s Tino, da bi lahko imeli razredni ansambel.
d) *Po smislu, na primer:*
  - Marko, Miha, Tadej in jaz žal ne znamo peti. Ali ne bi bilo bolje, če bi učenci, ki obiskujejo glasbeno šolo, zaigrali kako pesem?
  - Toda jaz res ne znam peti in bi se počutil neprijetno, zato pel raje ne bi.
  - Samo bojim se, da bomo videti nekoliko otročji. Ali se vam ne zdi tako?
4. *Po smislu.*
5. *Po smislu.*
6. *Po smislu, na primer:* sprejemanje/»vdajo«/omahovanje – presenečenje – strinjanje – obžalovanje – pomislek/zadržanost – delno strinjanje – nasprotovanje/protest
7. trobenta trara, trara
boba tam tam tam-tam-tam
triangel cin, cin, cin
zvon bim bom, bim bom, bim bom
Po smislu.
8. *Po smislu, na primer:* ha ha ha – hi hi hi – ho ho ho
9. a) *Po smislu, na primer:* O hrustkih./O hrustljivih obročkih za zajtrk.
b) B, C, E
c) otrok/šolar. *Po smislu, na primer:* pomanjševalnice/veliko medmetov/»otroški« način govorenja/poosebitev.
č) Č
d) *Po smislu.*
e) ha ha ha veselje, dobro voljo
Uf zadovoljstvo, ugodje
Mm pričakovanje, željo po hrustkih
hrsk, hrsk posnema glas ob hrustanju
10. *Po smislu, na primer:* Au! – Joj!/liliii! – Grr! – Mmm. – Fiju.
- 11.

RAZPOLOŽENJSKI	POSNEMOVALNI	VELELNI
ah, ah; joj; ha ha ha; mm	bzzz, bzzz; mljask	pst

12. a) *Po smislu.*
 b) C, Č
 c) tujega
 č) *Po smislu, na primer:* mijau, hov hov – uau
13. me; blejala; gagala – ga ga; kokodakala – ko ko ko; kikirikal – kikiriki; regala/kvakala – rega rega/kvak/regakvak
- 14.

MEDMET	GLAGOL	MEDMET	GLAGOL
čof	čofniti	tresk	treskniti
štrbunk	štrbunkniti	ačih	ačihati
pljusk	pljuskniti	mljask	mljaskniti/mljaskati
brrrr	brneti	švrk	švrkniti

15. Ej, ali si tudi ti kaj slišal?
 Brrr, kar streslo me je od strahu.
 Tako nenavadni glasovi, hja.
 Mislil sem, da nam že kdo sledi, uf.
 Psst, spet se je nekaj slišalo.
 Ojej, pojdemo domov.
16. a) V drugem primeru.
 S premori med medmeti.
 Z vejico/vejicami.
- b) *Po smislu, na primer:*
 /.../ se pri smehu ni slišal vsak glas posebej/se je smejal hitro/je medmete ha izgovarjal hitro drugega za drugim.
 /.../ se je pri smehu razločno slišal vsak posamezen medmet/je počasi in razločno izgovoril vsak medmet ha.
17. *Po smislu, na primer:* Psst – horuk – au – joj – mijau – ej – hura – cin cin – oh – žiga žaga

RAZPOLOŽENJSKI	POSNEMOVALNI	VELELNI
au, joj, ej, oh, hura	mijau, cin cin, žiga žaga	pst, horuk

18. *Po smislu.*

3

MUZEJSKA NOČ V LJUBLJANI

Največja zanimivost kolo

- C, B
- neumetnostno. *Po smislu, na primer:* Besedilo govori o resničnih in ne o izmišljenih dogodkih./Avtorica je želela, da bi naslovniki izvedeli čim več o poteku muzejske noči, in si ni prizadevala vplivati na njihova čustva, domišljijo .../V besedilu je uporabljala malo pesniških sredstev.
- 2, 3, 6, 1, 4, 5
- narečna
-

KJE SE JE DOGAJALO?	KAJ SE JE DOGAJALO?	KDAJ SE JE DOGAJALO?
Mestni muzej Ljubljana	razstavljeno najstarejše kolo z osjo	čez dan
pred galerijo Dvorni trg/v Mestni galeriji na drugem bregu Ljubljanice	nastop dijaškega orkestra	čez dan
Mestna galerija	izdelovanje monotipij	proti večeru
Galerija Hest	izdelovanje rož v likovni delavnici	čez dan
Narodna galerija	vodenje po stalni zbirki/srečanje z vilinskimi bitjem	ob 23. uri
Slovenski etnografski muzej	glasbeni nastop Trutamore slovenice	zvečer
Prirodoslovni in narodni muzej	brezplačna kavica na razstavi porcelana	v nočnih urah
Muzej novejšje zgodovine/Cekinov grad	ogled filmov na prostem in stanovanja iz 50. let	ponoči/v nočnih urah/pred polnočjo
Mednarodni grafični likovni center	kuhani krompir s skuto in soljo; glasbena zabava s skupino Putravke & čompe	okoli polnoči

- Po smislu, na primer:* Novinarica meni, da je bila prireditev zelo uspešna in da nikomur ni bilo dolgčas.
- Po smislu.*

8. *Po smislu.*
9. subjektivna, objektivna, subjektivna, objektivna, subjektivna, objektivna
10. *Prav neverjetno in prijetno* je bilo videti ljudi, ki so z *zanimanjem* še ob 23. uri prisluhnili kustosinji na vodstvu po stalni zbirki Narodne galerije. Med ogledom jih je »*zmotilo*« *gozdno vilinsko bitje* v posebni preobleki, ki je nastala po načrtih študentov arhitekture in nekaterih udeležencev njihove delavnice.
11. *Po smislu, na primer:* Ljudje so ob 23. uri prisluhnili kustosinji na vodstvu po stalni zbirki Narodne galerije. Med ogledom je tja prišla/je nastopila v gozdno vilinsko bitje preoblečena študentka arhitekture. Posebna preobleka je nastala po načrtih študentov arhitekture in nekaterih udeležencev njihove delavnice.
12. NE; *Po smislu, na primer:* dogodek/prireditev, kraj in čas dogajanja, udeležence, pa tudi njen/njegov potek.
13. 1, 2, 1, 1, 1, 2
14. a) 7, 5, 6, 8, 10, 9, 1, 11, 3, 2, 4
b) *obnova.* *Po smislu, na primer:* V povedih so zajeti le bistveni/najpomembnejši podatki iz novinarskega poročila. V njih ni izraženo mnenje/sodba/ocena o tem, ali je njeno poročilo razumljivo, dovolj natančno in ustrezno.
15. ki, Ker, da, Kjer, da, Kdor, da, čeprav/kljub temu da, Kadar/Ko, Če, kar, nad/za, katerim
16. a) O železniškem muzeju.
b) V muzeju si lahko ogledamo ~~samo~~ lokomotive in vagoni.
Po smislu, na primer: V muzeju si lahko ogledamo tudi lokomotive in vagoni./V muzeju si lahko ogledamo lokomotive in vagoni, uniforme, naprave za prenos sporočil, ročne svetilke, prometni urad, film o parni lokomotivi in galerijo slik. Celotna razstava je na enem prostoru./Celotna razstava je na ~~enem prostoru~~.
Po smislu, na primer: Celotne razstave ni na enem prostoru./Celotna razstava je na več prostorih.

c)

<i>Železničarji so sklenili, da bodo ustanovili železniški muzej.</i>	Koga ali kaj?
<i>Nastala je osnovna zbirka vozil, ki jo še danes dopolnjujejo.</i>	Katera?
<i>Uspelo jim je, da so ohranili najvažnejše tipe vagonov in drugih vozil.</i>	Kdo ali kaj?
<i>Kjer je bila nekoč kurilnica Ljubljana Šiška, sta danes sedež muzeja in razstavni prostor.</i>	Kje?
<i>Ker v železniških delavnicah ni prostora za celotno zbirko, je del razstave postavljen v začasnih prostorih.</i>	Zakaj?
<i>V posebnem prostoru so razstavljene uniforme, kot so jih nosili v različnih obdobjih.</i>	Kako?
<i>Ko prideš v naslednji prostor, si lahko ogledaš naprave za prenos sporočil.</i>	Kdaj?
<i>V muzeju so razstavljene ročne svetilke, ki so jih železničarji uporabljali pri delu.</i>	Katere?
<i>Prometni urad je opremljen tako, da je v njem vse potrebno za izvajanje prometa.</i>	Kako?
<i>Če hočeš spoznati parne lokomotive, si lahko ogledaš 20-minutni film o njih.</i>	Pod katerim pogojem?
<i>Kogar zanima likovna upodobitev železnice, si bo ogledal galerijo slik akademskega slikarja Staneta Kumarja.</i>	Kdo ali kaj?
<i>Čeprav se vedno manj potnikov vozi z vlaki, je muzej vreden ogleda.</i>	Kljub čemu?

17. a) Tina Novak Pucer.
V reviji *Gea/V Gei*, marca 2001.
Bralcem revije/revije *Gea/Gee*.
Po smislu, na primer: Da bi bralci izvedeli kaj o najdenih čevljičkih/o zanimivem muzejskem predmetu.

b) DA, DA, NE, NE

c)

POVED	ENOSTAVČNA POVED	DVOSTAVČNA POVED	
		PRIREDJE	PODREDJE
Pokrajinski muzej Koper razstavlja zelo zanimiv predmet.	X		
Gre za predmet, ki ga hranijo v etnološki zbirki.			X
Leta 1985 ga je našla etnologinja, ko je opravljala terensko raziskavo v slovenski Istri.			X
Prikazal se je tudi drugi čevlj.	X		
Pozneje je bilo presenečenje še večje, saj sta bila čevljička izdelana na prehodu iz 19. v 20. stoletje.		X	
Kako so se čevljički znašli na gnoju, ne ve nihče.			X
Ker jih ni nihče več potreboval, so jim namenili žalostno usodo.			X
Če bi bili izpostavljeni vremenskim razmeram, bi usnje razpadlo.			X
V gnoju pa so se čevljički ohranili.	X		
Niso samo težki, ampak so tudi okorni za hojo.		X	
Nosilo jih je kar nekaj rodov, zato so polni zaplat na podplatih.		X	

18. a) Po smislu.
 b) A, G
 c) S + S: C, Č, D, F, H

$$\begin{array}{l} S \\ / \\ S \end{array} : B, E$$

Gledali lokomotive, jedli korenje

1. Po smislu.
2. C, B, B
3. 4 – Tivolski grad
 2 – Slovenski etnografski muzej
 3 – Moderna galerija
 1 – Galerija Hest
4. 1 tekmovalje v golfu
 3 oblečeni kipi
 2 lončarska delavnica
 4 sklepna prireditve
 2 pripovedovanje pripovedk
5. V (Slovenskem) etnografskem muzeju.
 V Moderni galeriji.
6. mater, hčer; materjo, hčerjo; mati, hčeri; mati, hči; matere, hčere; materi, hčeri;
 ali
 hčer, mater; materjo, hčerjo; hči, materi; hči, mati; hčere, matere; hčeri, materi
7. Po smislu, na primer:
  - tekmovalje v golfu predtekmovanje ob deseti uri
finale ob 22. uri
  - oblečeni kipi valovito igrišče, umetni jurček – ovire
Moderna galerija ob 22. uri
oblečeni kipi pred galerijo
ves dan otroške delavnice – izdelovanje oblek
Mira in Urša med ogledom razstave
  - lončarska delavnica na prostem pred muzejem
dobro obiskana
otroci in (predvsem) starši
  - srečanje z Luko med ogledom etnografske zbirke
prej v železniškem muzeju
zanimiv vodnik
  - zaključna prireditve po 23. uri
Korenje party – zabava s korenjem
po polnoči veliko obiskovalcev
zelenjavna juha
glasbena zabava – skupina Putravke & čompe
  - pripovedovanje pripovedk Slovenski etnografski muzej
pred lončarsko delavnico
pripovedke o kresni noči (Pod lipo)
8. Po smislu.
9. Po smislu, na primer:
  - tekmovalje v golfu *Predtekmovanje se je začelo ob deseti uri. Finale se je začel ob 22. uri.*
ALI
Igrišče je bilo valovito. Med ovirami je bil tudi umetni jurček.
  - oblečeni kipi Novinarka je do Moderne galerije prispela ob 22. uri. Pred galerijo so jo presenetili oblečeni kipi./Ves dan so otroci na delavnicah izdelovali obleke. Mira in Urša sta si ogledovali razstavo.
  - lončarska delavnica Lončarska delavnica je potekala na prostem pred muzejem. Bila je dobro obiskana./Udeležili so se je otroci in njihovi starši.
  - srečanje z Luko Luko je novinarka srečala med ogledom etnografske zbirke. Prej si je ogledal železniški muzej./Po muzeju jih je vodil zanimiv vodnik.
  - zaključna prireditve Začela se je po 23. uri. Poimenovali so jo Korenje party – zabava s korenjem./Po polnoči se je na njej zbralo veliko obiskovalcev. Postregli so jim z zelenjavno juho. Za glasbeno zabavo je poskrbela skupina Putravke & čompe.
  - pripovedovanje pripovedk Pripravili so ga v Slovenskem etnografskem muzeju. Potekalo je pred lončarsko delavnico. Obiskovalci so poslušali pripovedke o kresni noči.
10. Po smislu, na primer:
  - *Predtekmovanje se je začelo ob deseti uri in finale ob 22. uri.*
ALI
Igrišče je bilo valovito in med ovirami je bil tudi umetni jurček.
  - Novinarka je do Moderne galerije prispela ob 22. uri in pred galerijo so jo presenetili oblečeni kipi./Otroci so ves dan na delavnicah izdelovali obleke in Mira in Urša sta si ogledovali razstavo.
  - Lončarska delavnica je potekala na prostem pred muzejem in je bila dobro obiskana./Lončarska delavnica je potekala na prostem in udeležili so se je otroci in njihovi starši.
  - Med ogledom etnografske zbirke je novinarka srečala Luko in ta si je prej ogledal železniški muzej./Luka si je prej ogledal železniški muzej in po njem jih je vodil zanimiv vodnik.

- Zaključna prireditev se je začela po 23. uri in poimenovali so jo Korenje party – zabava s korenjem./Zaključna prireditev se je začela po 23. uri in po polnoči se je na njej zbralo veliko obiskovalcev./Postregli so jim z zelenjavno juho in skupina Putravke je poskrbela za glasbeno zabavo.
- Pripovedovanje pripovedk so pripravili v Slovenskem etnografskem muzeju in je potekalo pred lončarsko delavnico./Pripovedovanje pripovedk so pripravili v Slovenskem etnografskem muzeju in obiskovalci so na njem poslušali pripovedke o kresni noči.

Vežalno.

11. Na primer:

Podoba gradu se je skozi stoletja spreminjala in je danes drugačna kot pred tristo leti. Njegova notranja oprema obsega pohištvo, stare slike in knjige ter zajema predmete za vsakdanjo rabo. V gradu Snežnik je odprt muzej in v njem je središče kulturnega dogajanja v Loški dolini. Na Snežniku občasno pripravijo umetniške razstave in tam potekajo tudi civilni poročni obredi.

12. a)

Liznjekova hiša je meščanska hiša in predstavlja značilno panonsko arhitekturo. stoletij obnovili v njej

Gradili so jo več desetletij in jo leta 1983 podrli ter na njenem mestu uredili muzej.

b) Liznjekova hiša v Kranjski Gori je pristna slovenska alpska hiša. Nastajala je več stoletij in nosi pečat kmečkega baroka. V celoti je podkletena. Leta 1983 so jo obnovili in jo spremenili v muzej. Ima bogato notranjo opremo. V hiši so postavili etnološko muzejsko zbirko ter uredili posebno sobo Josipa Vandota. Ta je v svojih zgodbah predstavil otroškega junaka Kekca in pripovedoval o njegovih dogodivščinah. Po knjigah so pozneje posneli več filmov.

13. in, ter; in, ter; pa/in; pa/in; in; in/pa; in/pa, in/pa; in, ter

14. Po smislu, na primer:

d) Kot novico v časopisu./V predstavitvi občine Postojna na spletni strani./V brošuri, ki jo pripravlja Aeroklub Postojna.

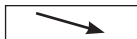
e) Po poti bratov Rusjan.

f) Ob koncu leta 2003 smo praznovali pomembno obletnico. Pred natanko sto leti sta brata Wright prvič poletela in s tem postavila mejnik v razvoju letalstva. Ker smo se le šest let kasneje z bratoma Rusjan v zgodovino letalstva zapisali tudi Slovenci, želimo 100-letnico slovenskega letalstva ustrezno zaznamovati. Člani Aerokluba Postojna nameravajo obnoviti stara letala, preurediti sedanji hangar in leta 2009 v njem odpreti muzej. Novi prostori upravne zgradbe so ustrezni za shranjevanje dokumentacije in projiciranje slik ter so primerni za delavnice. Obiskovalce privabijo tudi z odprtim pogledom na travnato letališko stezo, kar jim omogoča neposreden stik z letalstvom. Ko se bodo člani Aerokluba Postojna pri urejanju muzejske zbirke posvetovali z Notranjskim muzejem Postojna, bodo z njim uskladili tudi obratovalni čas.

Z vlakom v Otroški muzej Hermanov brlog

1. Na primer:

Muzej je od železniške postaje oddaljen le tristo metrov.

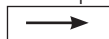
Bliže se ne bi moglo priti niti z osebnim avtomobilom, pa še očka in mamica ne bosta

imela težav z iskanjem parkirnega prostora.

Potujete z nami, ves dan se boste imeli lepo!

Poudarjene so lahko tudi katere druge besede.

2. Muzej je od železniške postaje oddaljen le tristo metrov.

Bliže se ne bi mogli priti niti z osebnim avtomobilom.

Očka in mamica ne bosta imela težav z iskanjem parkirnega prostora.

3.

BESEDA	ŠIROKI SAMOGLASNIK	OZKI SAMOGLASNIK
Muz <u>e</u> j	✓	
H <u>e</u> rmanov	✓	
Br <u>i</u> l <u>o</u> g	✓	
Muz <u>e</u> ja	✓	
Nov <u>e</u> jše	✓	
C <u>e</u> je	✓	
Otr <u>o</u> ški		✓
Slov <u>e</u> niji		✓

4. b, s, k, m, z, j, b, p, s, b, n, d, ž, v, t, j, z, v, s, č, l, n, d, r, ž, n, p, t, d, z, č, t, l, j, c, n, č, t, l, j, č, j, h, b, s, t, v, z, l, s, s, b, j.

5. Herman	r, m, n	Hermana	r, m, n
Lisjak	l, j	je	j
je	j	ustvarila	v, r, l

<i>maskota</i>	m	<i>akademska</i>	m
<i>oziroma</i>	r, m	<i>slikarka</i>	l, r
<i>zaščitni</i>	n	<i>Vsem</i>	v, m
<i>znak</i>	n	<i>otrokom</i>	r, m
<i>otroškega</i>	r	<i>zelo</i>	l
<i>muzeja.</i>	m, j	<i>ugaja.</i>	j

6. IZGOVORIMO KOT L

/
berilo
/
polovica
/
/
malicati
čelada

7. soglasniki

zvočniki:
j, v, m, l, r, n

8. z lisjakom, z vlakom, s popustom, s pričakovanjem, s srečanjem, z zabavo, z banko, s cekini, s slaščičarno, z zadovoljstvom
Povedi *po smislu*.

- 9.
- Iz muzeja, s Hermanom;
  - z maskoto;
  - s prijatelji;
  - Iz slaščičarne;
  - /;
  - s senčnimi;
  - /;
  - s slovenskimi;
  - z izdelavo;
  - /.

10. *Po smislu*.

IZGOVORIMO KOT U

bralka
/
dolg
/
kolcat se
molčati
/
/
/
nezvočniki

zvoneči:
b, d, g, z

nezvoneči:
š, p, s, č, t, h, k

4

POTOVANJE BREZ MEJA

Po Rilkejevi poti

1. *Po smislu*.
2. *Po smislu*.
3. Trstu, Sosljan, turističnem uradu, Devina, navzgor, cesti, levo, gradu/vhoda
4. objektivno
Po smislu, na primer: V njem je sporočevalec samo natančno predstavil pot, po kateri se pride od Trsta do Devinskega gradu, in ni predstavil enkratnih dogodkov na tej poti ali svojega mnenja, občutkov.
5. 8, 4, 5, 1, 6, 2, 7, 3
6. a) *Po smislu, na primer:* V slovenščini in italijanščini. To območje leži v Italiji, vendar tam živi tudi slovenska manjšina, zato sta uradna oba jezika.
b) Milje/Muggia, Trst/Trieste, Griljan/Grignano, Prosek/Proseco, Križ/San. Croce, Zgonik/Sgonico, Nabrežina/Aurisina, Štivan/San Giovanni
7. *Po smislu*.
8. *Po smislu*.
9. *Po smislu, na primer:*
g) A: O potovanju z džipi po Sahari./O začetku potovanja po Sahari.
B: O Slavniku/gori/vzpetini Slavnik.
C: O (krožni) poti po mengeško-domžalskem polju.
h) A: potopis – Pisec pripoveduje o enkratnih dogodkih/doživetjih na poti. Pri tem skuša biti čim bolj zanimiv, predstavi pa tudi svoje občutke, mnenje.
B: opis kraja – Pisec objektivno predstavi podatke o legi, višini, prenočitvenih možnostih enega samega kraja oz. vzpetine.
C: opis poti – Pisec natančno opiše pot iz enega kraja v drugega, kot jo moramo opraviti kadar koli. Pri tem ne predstavi enkratnih dogodkov ali svojih občutkov.
10. a) *Po smislu, na primer:* O evropskih pešpoteh v Sloveniji.
b) *Na primer:*
Poti nas ne vodijo samo nad samotnimi potmi, ampak nas vodijo tudi pod spodnjimi bohinjskimi gorami. V Škofji Loki se ne samo nastanimo, ampak si tudi ogledamo staro mestno jedro. Iz Škofje Loke se po hribovski poti ne povzpemo samo na Osolnik, ampak se povzpemo tudi na Tošč. Na kmetiji Ogrinc na Selu se ne samo ustavimo, ampak tudi prenočimo.
c) Stopnjevalno.

- 11. a)** Pot je ne samo dolga, ampak tudi naporna.
Od tod nas rdeče-rumene markacije ne vodijo samo po cesti, ampak nas kmalu popeljejo tudi po mulatjerah.
Na poti običemo ne le Kobarid, ampak tudi Tolmin.
- b)** Pot je ne samo dolga, ampak tudi naporna.
Od tod nas rdeče-rumene markacije ne vodijo samo po cesti, ampak nas kmalu popeljejo tudi po mulatjerah.
Na poti običemo ne le Kobarid, ampak tudi Tolmin.
- c)** Tolmin – Kobarid – Petrovo Brdo
- č)** B

12. NE, samostalnik pot v vseh povedih nima enakega pomena.

	NAGLAŠENI SAMOGLASNIK	SPOL	SKLON	SKLANJATEV
1. poved	pōti	ženski	mestnik	2. ženska
2. poved	potī	ženski	rodilnik	2. ženska
3. poved	pōt	moški	imenovalnik	1. moška

13. a) Porezen, Blegoš, Lubnik, Škofja Loka

b) Evropska pešpot se povzpne ne samo na Porezen, ampak nas vodi tudi na Blegoš. – Tam ne poiščemo le prenočišča, ampak si ogledamo tudi staro mestno jedro.

14. Po smislu, na primer:

- ..., ampak smo obiskali tudi Tolmin.
- ..., ampak smo osvojili tudi Blegoš.
- ..., ampak vodi tudi skozi naselja.
- ..., ampak v tem starodavnem mestu tudi prespimo.
- ..., ampak imajo tudi številne spomenike/prenočišča.

15.

POVED	ENOSTAVČNA POVED	DVOSTAVČNA POVED	
		VEZALNO PRIREDJE	STOPNJEVALNO PRIREDJE
Zjutraj se iz Škofje Loke po hribovski poti povzpnejo ne samo na Osolnik, ampak se povzpnejo tudi na Tošč.			✓
Pot je speljana mimo številnih kmetij odprtih vrat.	✓		
Ena izmed njih je Ogrinc v Selu nad Polhovim Gradcem in tu se ustavimo ter prenočimo.		✓	
Naslednji dan se odpravimo po poteh in cestah ter se ustavimo na številnih razglednih točkah.		✓	
Po kar nekaj kilometrih prispemo do Vrhniče.	✓		
Tu si ne ogledamo le izvirov Ljubljanice, ampak običemo tudi Cankarjevo rojstno hišo.			✓

16. a) NE, DA, NE, DA, NE, NE

b) C, B

17. stopnjevalno

18. ne – ne, niti – niti; stoji, ne stoji

19. /.../ sv. Tilna ampak tudi ostanke /.../; /.../ na Mirnsko dolino, temveč tudi na /.../; /.../ iz mlajše železne dobe, ampak tudi /.../

20. Po smislu, na primer:

- proti Žužemberku
- pod njo
- pa v njem tudi prenočimo/se tudi okopamo v tamkajšnjih toplicah
- se odločimo za obisk Semiča

21. a) ali, ali; in; in, ter; ali

b) Po smislu, na primer:

- čez vinorodne griče – ob Sotli; Iz Virštajna se lahko proti Podčetrtku odpravimo skozi vinorodne griče ali pa nadaljujemo pot ob reki Sotli.
- mimo Sotelskega jezera – mimo Slivniškega jezera; Iz Podčetrтка v Rogaško Slatino pridemo mimo Sotelskega jezera ali pa se odločimo za daljšo pot mimo Slivniškega jezera.

22. a) A, C

b)

BESEDA	NAGLAŠENI SAMOGLASNIK				
	OZKI E	ŠIROKI E	POLGLASNIK	OZKI O	ŠIROKI O
dōnačka				✓	
gōra					✓
pōt				✓	
cēsta	✓				
stēža			✓		
Bōrl					✓
prispēmo		✓			

- c) Po smislu.
 č) /
23. vezalno, stopnjevalno, vezalno, /, ločno, /, ločno
 24. /.../ vpraša ali vodi /.../; /.../ sprašujete kaj je ob tem /.../
 25. Jesenkovo pot, Šišenskega hriba, Mostec, Rožnik, Gradaščici, Trnovo, Ljubljani, Stari trg, L/ljubljanski grad, Krekovega trga, Tromostovje, Čopovi ulici, Narodne galerije, Plečnikova promenada Po Ljubljani.
 26. Po smislu.

Čepa, najlepša soseska na Koroškem

- državni, uradni, uradni, državni, uradni, državni, državni
- razredni dnevnik in redovalnica, opomin iz knjižnice, naročilnica za časopis ali revijo
- Č – plebiscit; C – tradicija; F – soteska; A – tolmač; B – vintgar
- Po smislu, na primer:
 prestop državne meje – slovensko-avstrijska meja/Ljubelj;
 parkirišče za Tschepaschlucht
 spust do spust do Zlatega studenčka;
 nezahtevna pot do sotočja Borovnice in Žabnice;
 levo po 30 minutah pri gostilni Dajčpeter
 na desno; po 15 minutah pod Hudičevim mostom in pri slapu Sopotniški Šum naprej proti Podnu
- Po smislu, na primer: DA; Ker je sporočevalec/govorec natančno opisal, kako se pride iz enega kraja v drugi kraj/skozi katere kraje moramo iti, kje moramo zaviti, koliko časa ali kako dolgo pot moramo prehoditi ...
- Po smislu.
- Po smislu.
- francoščina, danščina, španščina, romunščina, italijanščina, nemščina, madžarščina
 a) C
 b) Na primer: Kanada (angleščina in francoščina), Belgija (nizozemščina – flamščina, francoščina in nemščina), Irska (angleščina in irščina gelščina), Nova Zelandija (angleščina in maorščina), Južna Afrika (angleščina, zulejščina, afrikanščina, ksošijščina, sotskščina, cvanščina, svazijščina, pedijščina)
- Na območjih, kjer živijo pripadniki madžarske ali italijanske narodne skupnosti./Na dvojezičnih območjih v Prekmurju in Istri.
 Po smislu, na primer: spričevalo, obvestilo o volitvah, račun, jedilnik.
- Po smislu.
- Po smislu, na primer:

DRŽAVE, KJER ŽIVIJO SLOVENCİ KOT ZAMEJCI	DRŽAVE, KJER ŽIVIJO SLOVENCİ KOT IZSELJENCI
Avstrija/avstrijska Koroška/Rož, Podjuna, Zilja/avstrijska Štajerska	Avstralija, Argentina,
Italija/Furlanija-Julijska krajina/Beneška Slovenija/Rezija	Združene države Amerike,
Madžarska/Porabje	Nemčija,
Hrvaška	Švica, Švedska ...

12. a) Po smislu.
 b)

OBČINA	SLOVENŠČINA JE ZA SLOVENCE		
	MATERNI JEZIK.	URADNI JEZIK.	DRŽAVNI JEZIK.
Globasnica, Bistrica nad Pliberkom, Pliberk, Suha	✓	✓	
Črna, Mežica, Prevalje, Ravne na Koroškem, Dravograd	✓	✓	✓

13. Po smislu.
 14. Po smislu.

5 KAKO NAKUPUJEMO

Ali smo zasvojeni z nakupi

- A, C, Č
- a) B
 b) A
 c) Č
 č) C

3. Po smislu, na primer:

ZNAČILNOSTI TISTI, KI SO ZASVOJEN Z NAKUPOVANJEM	ZNAČILNOSTI »NAVADNIH« KUPCEV
Zapravijo več, kot si lahko privoščijo. Ne znajo se upreti nakupovanju. Zapravijo le toliko, kot si lahko privoščijo, ali manj. Nakupovanju se lahko odpovejo.	Zanje je nakupovanje nujno vsakodnevno opravilo. Nakupujejo kjer koli, kadar koli in s komer koli. Zanje ni nujno, da vsak dan nakupujejo. Premisljijo, kje, kdaj in s kom bodo nakupovali.

4. A, C, B

5. Po smislu, na primer:

IZRAZ IZ POVEDI	KAJ POMENI?
<i>napol</i>	deloma, ne v celoti/popolnoma
<i>na pol</i>	na dve polovici
<i>pogodu</i>	všeč/ugaja
<i>po godu</i>	po dnevu, ko se praznuje god

6. napol, na pol, Po godu, zato, Za to, potem, Po tem, zakaj, Za kaj, na poti, napoti

7. Po smislu, na primer:

- Nebo je brez oblaka, torej gotovo ne bo deževalo.
- Pozimi sem rada toplo oblečena, po zimi pa topla oblačila hitro pospravim.
- Natanko ob 12. uri sem si kruh za malico obložila z na tanko narezanim pršutom.
- Ponoči 31. oktobra so na številnih oknih zagorele buče, po noči čarovnic pa smo se odpravili na pokopališča.

8. DA. Po smislu, na primer: Izraza v besedilu pomenita delno všeč ali pa ji sploh ni všeč.

9. Po smislu, na primer:

- Poved je pravilna.
- Prodajalka nam je narezala mortadelo na tanko. → Poved pomeni, da nam je mortadelo narezala na tanke rezine, ne pa, da jo je narezala natančno.
- Otrokom z nakupom v trgovini vedno ne bo mogoče ustreči. → Poved pomeni, da otrokom v prihodnje ni mogoče vedno ustreči, in se ne nanaša na nebo nad zemljo.
- Poved je pravilna.
- Prodajalko sem spraševal po ceni puloverja. → Poved pomeni, da sem prodajalko spraševal, koliko pulover stane.
- Pozimi ne kupujem jesenskih oblačil. → Poved govori o tem, česa ne počnem v najhladnejšem času, ne pa o tem, česa ne počnem, ko se zima konča.
- Marjeta se bo v trgovini že za kaj odločila, saj ... → Poved pomeni, da se bo Marjeta v trgovini že odločila za katero izmed stvari.

10. Po smislu, na primer:

- Katja si mora ob slabih dneh kaj privoščiti in si vedno kupi kaj neuporabnega.
- Z nakupom je zadovoljna prvih nekaj minut, že kmalu po njem pa ne več/ne pa tudi še dolgo po njem.
- Vsi se marsikdaj odpravimo na potep po trgovinah, a zato nismo zasvojeni z nakupovanjem.
- Nekateri se po trgovinah odpravijo vsak dan in nakupovanje zanje postane nujno vsakdanje opravilo./Nekateri se po trgovinah odpravijo le včasih in nakupovanje zanje ne postane nujno vsakdanje opravilo.
- Ne znajo se mu upreti in nakupujejo s komer koli, kadar koli in kjer koli.

11. Po smislu, na primer:

- ob razprodajah se pomešam med množico.
- se ji lahko uprem.
- takrat kaj novega tudi potrebujem.
- nikoli ne grem čez mejo.
- le redko najdem kaj ustreznega.
- podobne ima gotovo že katera od prijateljic.
- nikdar ne pozabim na dolžnosti.

12. Po smislu, na primer:

- Vsi poznamo pevko Alenko Goddec, a o njenih nakupovalnih navadah ne vemo ničesar.
- Malokateri fant rad hodi s starši po nakupih, vendar gredo nekateri zgolj zaradi miru v hiši.
- Mamo je želela presenetiti z darilom, toda presenečenje ji ni uspelo.
- Tomaž je želel kupiti nove hlače, a so bile predrage.
- V trgovini je Peter spraševal po novi zgoščenki Omarja Naberja, vendar je bila že razprodana.
- Janez si je v trgovini ogledoval prenosne telefone, toda nobeden od njih mu ni bil všeč.

13. a/vendar, vendar, temveč, a/vendar, a/vendar, temveč, a, a/vendar

14. a) DA. Po smislu, na primer: Vse povedi govorijo o branju in obiskovanju kina v prostem času.

NE. Po smislu, na primer: V povedih je izraženo različno razmerje med tema dejanjema./Dve povedi govorita o enakovrednem izvajanju obeh dejavnosti, ena o izbiri le ene pristočasne dejavnosti, zadnja pa o tem, da eno dejavnost počnemo pogosteje, a da počnemo tudi drugo ...

b)

POVED	VEZNIK	VRSTA RAZMERJA
A	in	vezalno
B	ne samo – ampak tudi	stopnjevalno
C	ali – ali	ločno
Č	vendar	protivno

- c) S + S
15. *Po smislu, na primer:*
- Po trgovinah ne samo hodim, ampak tudi zapravljam.
... razvijeno dekle/razvijen fant/zdolgočasena bogatašinja/zasvojenec z nakupovanjem
  - Hodim po trgovinah, vendar ne zapravljam.
... trgovinski inšpektor/varčen človek/revno dekle/reven fant/»normalen« kupec
  - Ali kupujem obleke po zadnji modi ali pa mi jih sešije šivilja.
... poznavalka/poznavalec mode/znana igralka/pevka
  - Kupujem obleke, vendar nisem oblečena po modi.
... starejša gospa/ženska s svojim/posebnim slogom oblačena/pankerica
16. *Po smislu, na primer:*
- Ker po navadi ženske pogosteje nakupujejo./Ker so ženske o svojih nakupovalnih navadah pripravljene govoriti, moški pa ne.
  - Ste zasvojeni z nakupi?/Ali radi in pogosto nakupujete?
  - Zelo pogosto.
  - Da ima malo oblačil./Da nima oblačil, ki jih ne nosi./Da vsa oblačila večkrat obleče./Da ni zasvojen z nakupi oblačil./Da ne kupuje oblačil, ki jih potem ne nosi.
  - Kupuje zelo premišljeno./Ne kupuje z veseljem./Vede se nepremišljeno, saj bi lahko kupoval manj oblačil, če je to zanj tolikšen izdatek.
17. a) *Po smislu.*
- Kljub čemu si kupovanja oblek in čevljev ne privoščim zelo pogosto?
Kljub čemu imam v svojih omarah nekaj neponošenih oblačil?
Kljub čemu oblačila z veseljem izbiram?
  - Podredno. *Po smislu, na primer:* Eden izmed stavkov je glavni, drugi pa odvisni./Odvisni stavek lahko strnemo v stavčni člen./Po enem izmed stavkov se lahko vprašamo z vprašalnico in povedkom drugega stavka./Odvisnik pojasnjuje povedek glavnega stavka.
  - Dopustno.
  - Č – Protivno.
18. 1, 3, 2
19. Čprav/Četudi/Kljub temu da enobarvne majice letos niso priljubljene, lahko lanske majice popestrimo s čipko.
Čprav/Četudi/Kljub temu da smo se kavbojskih hlač že naveličali, bodo z novimi dodatki videti kot nove.
Čprav/Četudi/Kljub temu da so športni copati še vedno moderni, moraš v barvah slediti modnim zapovedim.
Čprav/Četudi/Kljub temu da so oblačila po zadnji modi, zelo spominjajo na čase naših babic in dedkov.
20. *Po smislu, na primer:* Zgodovina nakupovanja/Kako se je razvila moda
- Po smislu.*
  - Že v romantiki so ljudje začeli menjavati predmete in stvari, [čprav] se jim še ni iztekel rok trajanja.
Kupovali so nove predmete, [kljub temu da] stari še niso bili pokvarjeni, izrabljeni ali potrebni menjave.
[Četudi] je bila pri oblačilih, stanovanjski oprepi in drobnih vsakdanjih predmetih še vedno pomembna njihova uporabnost, je vse pomembnejša postajala tudi oblika.
  - Na primer:*
Predmetom in stvarim se še ni iztekel rok trajanja, a že v romantiki so jih ljudje začeli menjavati.
Stari predmeti še niso bili pokvarjeni, izrabljeni ali potrebni menjave, toda kupovali so nove.
Pri oblačilih, stanovanjski oprepi in drobnih vsakdanjih predmetih je bila še vedno pomembna njihova uporabnost, vendar je vse pomembnejša postajala tudi oblika.
21. Kljub dežju se je odpravila po trgovinah.
Kljub utrujenosti je še kar naprej prodajala na stojnici.
Kljub trudu ji ni uspelo najti primerne bluze h krilu.
Kljub jezi je vljudno pozdravila novega kupca.
22. Tako imenovani skrivnostni kupci se obnašajo kot pravi kupci, toda po obisku izpolnijo vprašalnik o poteku nakupa. Čprav je med temi kupci veliko študentov, med njimi najdemo tudi doktorje znanosti. Na videz je delo skrivnostnega kupca čisto nezahtevno, a v resnici ni tako. Kljub zaigrani točno določeni vlogi se mora nanjo dobro pripraviti. Zaposlenih v trgovini s fotoaparati ne more preverjati kdor koli, ampak le dober poznavalec teh naprav. Čprav bi trgovce lahko ocenjevali direktorji, se podjetja raje odločajo za zunanjega sodelavca. Zaposlenim dnevi v pričakovanju skrivnostnega kupca ne minevajo najbolj mirno, vendar jih sprejemajo kot koristno izkušnjo. Kljub neprijetni nalogi so raziskovalci prepričani o koristnosti takih obiskov.
23. a) Čprav, toda, toda; Vendar/Toda, Čprav, vendar/toda, čeprav, temveč; čeprav
b) *Po smislu.*
c) *Po smislu.*

Dovolj je klik na miško

- Po smislu.*
- Po smislu.*
Prednosti, ki sta omenjeni v pogovoru: udobnost takega nakupovanja, nižja cena.
Slabosti, ki so omenjene v pogovoru:
  - izbiramo lahko le med trgovinami, ki so se odločile za prodajo prek spleta;
  - včasih od kupca za posebno storitev – npr. seznanjanje z novostmi – zahtevajo osebne podatke, ki jih bo morda trgovec uporabil še za kaj drugega ali do katerih bo prišel kdo drug;
  - pri vpisovanju številke bančnih kartic moramo biti zelo previdni;
  - na zaslonu opaziš manj kot na papirju;
  - prek spleta kupljenih stvari ni mogoče vedno vrniti ali zamenjati, če z njimi nismo zadovoljni;
- Po smislu.*
- B
Raziskovalni.

5. /
6. a) uraden; *Po smislu, na primer:* se je Andrej pogovarjal s predstavnico ustanove oz. organizacije.
 b) DA; *Po smislu, na primer:* sogovorca sta se vikala; nista si skakala v besedo; pozorno sta poslušala drug drugega; svetovalka je Andreja spodbujala, naj jo sprašuje; Andrej je uporabljal izraze, kot so oprostite, prosim, hvala, zelo ste prijazni.
 c) Svetovalka Zveze za varstvo potrošnikov.
 Ker je o temi pogovora vedel več.
 Andrej, saj je s svojimi vprašanji usmerjal svetovalko.
- č) A, C, E
7. a) *Po smislu, na primer:*
 Na katere podatke je svetovalka mislila./Kaj so osebni podatki.
 Ker je postavil natančno vprašanje.
 b) B, C
 c) *Na primer:*
 Oprostite, za kaj bo trgovec morda uporabil naše podatke?/Mi lahko, prosim, pojasnite, za kaj drugega bi trgovec lahko uporabil naše podatke?/Ali ste, ko ste rekli, da bi lahko trgovec uporabil naše podatke še za kaj drugega, mislili na to, da nam bo pošiljal veliko propagandnega materiala?
 Ali mi lahko, prosim, pojasnite, kdo drug bi lahko prišel do podatkov?/Ali ste morda mislili, da bi lahko do naših podatkov prišli oglaševalci ali celo tisti, ki zlorabljajo bančne kartice?/Vas lahko vprašam, kdo drug bi lahko prišel do naših podatkov?
8. *Po smislu.*
9. *Po smislu.*
10. *Po smislu.*
11. a) *Po smislu, na primer:* ki radi nakupujejo, imajo premalo časa, ne prenesejo gneče in čakanja v vrstah ali pa živijo v odročnih krajih.
 b) *Po smislu, na primer:*

prav	Kupimo lahko čisto vse./Ni stvari, ki je ne bi mogli kupiti.
celo	Kupimo lahko helikopter, čeprav tega ne bi pričakovali.
tudi	Spletna trgovina je dobrodošla novost za tiste, ki radi nakupujejo, in za tiste, ki imajo premalo časa.
še	Spletna trgovina je dobrodošla novost za marsikoga. Poleg tega je dobrodošla novost za prebivalce v odročnih krajih.

12. A, A, B, B, A
13. a) *Po smislu.*
 b) še, le/zgolj, baje, kar
 c) že. *Po smislu, na primer:* Pomenilo bi, da se Slovenci spletne trgovine nismo navadili pozno/po nekaj časa, temveč zelo hitro, takoj.
14. *Po smislu.*
15. *Na primer:*
- Samo/Le časopisa nisem kupil.
  - Jutri se baje/menda začnejo razprodaje.
  - Metka gotovo/zagotovo najprej pregleda ponudbo knjigarn.
  - Odpravila sem se še/tudi v mesto.
  - Žal sem zamudil začetek filma./Začetek filma sem zamudil, žal.
16. *Členki:*
Uvodni povedi: tudi, zagotovo; 1. še; 2. tudi, samo; 3. zlasti; 4. še; 5. seveda; 6. šele.
Povedi: po smislu.
17. 4, 1, 2, 3
 a) Samo brat si je v trgovini ogledal kolo.
 Brat si je samo v trgovini ogledal kolo.
 Brat si je v trgovini samo ogledal kolo.
 Brat si je v trgovini ogledal samo kolo.
- b) DA, NE, DA, NE
18. a) *Po smislu, na primer:*
 ne le Andreja.
 ne le predvčerajšnjim.
 ni se samo razjokala.
 ne le ob potepanju po mestu.
- b) Tudi Anja se je včeraj zabavala v kinu. – V osebku.
 Anja se je tudi včeraj zabavala v kinu. – V prislovnem določilu časa.
 Anja se je včeraj tudi zabavala v kinu. – V povedku.
 Anja se je včeraj zabavala tudi v kinu. – V prislovnem določilu kraja.
19. Pozabila sem kupiti mleko. [za].
 Prodajalkin nasvet sem [seveda] upoštevala./Prodajalkin nasvet sem [seveda] upoštevala.
 [Tudi] Tanji se je zdel njen nasvet zanimiv.
 Upoštevali ga bova. [kajne?]
 [Da] z nama se je strinjala [tudi] mama.
 Nove kreme za obraz [za] ni mogla uporabljati.
 [že] jutri bo odšla v drogerijo po drugo.
 Z njo bo zadovoljna. [res].
 Uporabljala jo bo [samo] zvečer.
 [Ne] res ni bila razočarana nad njo.

- 20. a)** Novinarka je pevko vprašala: „Alenka, kdo ste?“
 „Sem pevka in učiteljica nemščine,“ je odvrnila pevka.
 „Pa tudi mama in žena, ki doma opravlja še marsikatera gospodinjstva dela,“ je nadaljevala.
 „Ali gresta z možem pogosto skupaj po nakupih?“ je bila radovedna novinarka.
 Alenka se je nasmehnila: „Moj mož ne hodi rad po trgovinah.“
 „Kdo torej pri vas nakupuje vsakdanje stvari?“ je bila radovedna novinarka.
 Alenka je brez premisleka odgovorila: „Največkrat grem sama.“
 „Ali to pomeni, da radi hodite po nakupih?“ je zanimalo novinarko.
 „Ful rada grem v šoping!“ je vzkliknila Alenka.
- b)** *Po smislu.*
- 21. a)** *Po smislu.*
- b)** *Na primer:* Novinarka je na to pripomnila, da je slišala, da le malo ljudi še upa z njo/z Alenko po nakupih. Alenka ji je odgovorila, da pravijo, da ne zna iz trgovine. Novinarka je presenečeno pripomnila, ali to pomeni, da v trgovini izgubi občutek za čas. Alenka ji je v zadregi odvrnila, da ne ve, zakaj, ampak da je njej nakupovanje tako prijetno. Novinarka je končala z besedami, da ji želi še veliko prijetnih nakupov in da bi nas/jih še naprej razveseljevala s svojo glasbo.
- 22.** Rok in Pia sta se dogovorila za pohajkovanje/o pohajkovanju po trgovinah.
 Pia je od Roka izvedela za znižanje cen kavbojskih hlač.
 Prodajalko sta najprej vprašala o ponudbi za mlade.
 Razveselila sta se možnosti izbire/izbiranja med priznanimi blagovnimi znamkami.
 Trgovka jima je zagotovila možnost zamenjave kavbojskih hlač.
 Opozorila ju je še na jutrišnjo podražitev hlač.
- 23. a)**

POVED	O ČIGAVIH BESEDAH POROČA ALJA?	ALI SO BILE BESEDE IZGOVORJENE ALI ZAPISANE?
A	(uslužbenec) statističnega urada	izgovorjene
B	o svojih besedah	izgovorjene
C	združenja slovenskih trgovin	zapisane
Č	o svojih besedah	izgovorjene
D	o svojih besedah	izgovorjene
E	o besedah raziskovalcev	zapisane

- b)** R: A, C, E
 P: B, Č, D

6

VELIKI SLOVENCİ

Žiga Herberstein

1. A, B, B, A
 2. **a)** D, E, G, F, A
b) B – pršut
 C – škof
 Č – diplomacija
 H – spričevalo
c) *Po smislu.*
- 3.

23. avgust 1468	se rodi v Vipavi
1499	začne študirati na dunajski univerzi
1502	diplomira
1506	stopi v vojsko
1508	dobi visoko cesarsko odlikovanje
1515	postane član parlamenta/cesarskega zbor/začne opravljati diplomatsko službo
1517	prvič kot cesarjev odposlanec potuje v Rusijo
1526	drugič kot cesarjev odposlanec potuje v Rusijo
1549	izidejo Moskovski zapiski
1553	konča svojo diplomatsko kariero
1566	umre na Dunaju

4. *Po smislu.*

5. a) po diplomi; leta 1517, devet let kasneje; na današnji dan pred 440 leti
b) Č
6. a) Slavni;
se odlikoval, z izrednim pogumom, z izjemno preudarnostjo;
naklonjenost, (ni presenetilo);
razgibana in nadvse uspešna;
zelo uspešno;
poglobljeno;
ni nič nenavadnega, (je bilo) zelo priljubljeno in odmevno;
ima še poseben pomen;
prav je, ene najpomembnejših osebnosti, zagotovo enega izmed prvih modernih (Evropejcev)
b) (Herberstein je uspeh svojega delovanja v Rusiji pripisoval tudi znanju slovenskega jezika,) »ki je ruskemu podoben in brez katerega ne bi razumel ljudske govornice in ne bi mogel spraševati preprostih ljudi«.
7. *Po smislu.*
8. a) O življenju Avguščina Hallerja pl. Hallersteina./Avguščina Hallerja pl. Hallersteina.
Po smislu, na primer: Ker jo zelo zanima astronomija, Haller pa je eden najznamenitejših astronomov, čeprav ga pri nas ne pozna veliko ljudi. Njegova spoznanja so pomembna ne le za Slovence, temveč tudi za vse svet.
b) 2, 3, 8, 11, 5, 6, 1, 7, 13, 9, 4, 10, 12
c) objektivno; *po smislu, na primer:* Andreja se je odločila, da bo napisala življenjepis ob podatkih iz leksikona, enciklopedije, revij. Njeni izpiski vsebujejo le podatke o dejstvih – dogodkih in delu, ne predstavijo pa Hallerjevega mnenja o teh dogodkih ali o svojem delu oz. mnenja drugih ljudi.
ALI
subjektivno; *po smislu, na primer:* Andreja se je odločila, da bo napisala besedilo za šolski časopis. Besedila v časopisih pa so po navadi subjektivna, saj želi pisec z njimi pritegniti čim več bralcev in jim razložiti, zakaj je neka oseba/dogodek pomembna/-ben. Čeprav si ni izpisala nobenega mnenja, lahko podatke o tem še poišče ali pa zapiše svoje mnenje o Hallerjevem življenju in delu ter o njegovem pomenu.
9. a) Andreja Špurek.
O njene lastnem življenju./O življenju Andreje Špurek.
Po tem, da uporablja glagole v prvi osebi.
b) Kraj in čas rojstva.; Sodelovanje pri projektu Comenius.; Treniranje rokometar.; Priznanja, ki jih je dobila.; Vpis na gimnazijo.
c) ni treba prebrati celotnega besedila; *po smislu, na primer:* saj je to razvidno iz poimenovanja besedilne vrste/saj je Andreja na vrhu lista zapisala, da je njeno besedilo življenjepis.
č) *Po smislu, na primer:* Da bi ji podelili stipendijo./Da bi jo sprejeli v dijaški dom./Da bi se lahko udeležila poletnega astronomskega tabora.
d) uraden; *po smislu, na primer:* levo zgoraj je zapisala svoj naslov; v zgornjem desnem kotu sta kraj in datum pisanja; zapisano je poimenovanje besedilne vrste; podpisala se je z imenom in priimkom
10. *Po smislu, na primer:*
Na svet sem prišel v Ljubljani 2. februarja 1992. → Rodil sem se v Ljubljani 2. februarja 1992.
Mamica in očka sta zaposlena v družbi Trgovec. → Mama/Mati in oče sta zaposlena v družbi Trgovec.
Šolski prag sem prvič prestopila leta 1998. → V osnovno šolo sem začela hoditi leta 1998.
Ves čas drgnem klopi v osnovni šoli Šmarje. → Ves čas obiskujem/hodim/sem hodila v osnovno šolo Šmarje.
V 7. in 8. razredu sem dobila zelo pomembno zlato Cankarjevo priznanje. → V 7. in 8. razredu sem dobila zlato Cankarjevo priznanje.
11. *Po smislu.*
12. *Po smislu.*
13. 3, 5, 1, 6, 4, 2
14. a) *Po smislu, na primer:* Ker je bila svetovno znana igralka/ena najslavnejših slovenskih igralk.
b) Ida Kravanja si je kot filmska igralka nadela umetniško ime, zato jo danes poznamo pod imenom Ita Rina. Igrati je začela pred letom 1930, zato je nastopala predvsem v nemih filmih. V nemških filmih je dobivala le manjše vloge, zato je odšla na Češko. S filmi je dosegla svetovno slavo in priznanje kritikov, zato jo štejemo za eno najslavnejših slovenskih igralk. Leta 1931 se je poročila, zato se je odrekla mednarodni karieri. Po poroki je živela v Beogradu, zato je nastopila le še v nekaterih jugoslovanskih filmih.
15. DA, NE, DA
16. *Po smislu, na primer:*
sta bila kot dojenčka precej slabotna.
je nanju pazila varuška.
se je vsak dan že zgodaj zjutraj odpravil na pot.
so ju pogosto zamenjevali.
so ga starši vpisali v pevski zbor.
je kmalu začel trenirati nogomet.
jima nikdar ni bilo dolgčas.
je že od šestega razreda tekmoval za Vegovo priznanje.
je nastopal v kar nekaj slovenskih krajih.
se lahko v prostem času ukvarjata s številnimi konjički.
17. a) *Po smislu, na primer:*
- Ker je kot eden prvih znanstvenikov raziskoval možnosti vožnje po vesolju in s tem utiral pot enemu najpomembnejših dosežkov človeka.
  - Da Noordunga zelo ceni.
  - (Pomemben) začetnik.
- b) Med vojno pa je neozdravljivo zbolel, zato so ga 27-letnega upokojili. Podpisal se je s psevdonimom Noordung, zato ga danes poznamo predvsem pod tem imenom.

- c) Ker je med vojno neozdravljivo zbolel, so ga 27-letnega upokojili.
Ker se je podpisal s psevdonimom Noordung, ga danes poznamo predvsem pod tem imenom.
18. a) Začetek življenjepisa.
b) ✓, /, ✓, /, ✓, ✓, ✓, /, /, /
c) B
č) Mladost je preživel v Ljubljani, zato ga štejemo za Ljubljanačana.
Ker je bil njegov oče vojak, je najprej tudi sam vstopil v avstrijsko vojno mornarico.
Toda vojaška disciplina ni bila zanj, zato je iz vojske kmalu izstopil.
Ker je začel razmišljati o odvetništvu, se je vpisal na dunajsko univerzo.
A še pred koncem študija se je lotil tehničnih izumov, zato se je z Dunaja odpravil v tedanje tehniško središče Berlin.
Tam se je kmalu znašel v finančni stiski, zato je sprejel ponudbo nemške radijske družbe.
V tedanji nemški koloniji Togo naj bi zgradil veliko radijsko oddajno postajo, zato se je odpravil v Afriko.
Ker je bilo delo dobro plačano, si je Codelli kmalu denarno opomogel.
A premoženja ni dolgo obdržal, ker je bogato nagrado zapravil na zelo nenavaden način.
Zaradi navdušenja nad filmom jo je namenil ustvarjalcem prvega celovečernega igranega filma, posnetega v Afriki.
19. zato, Ker, Zaradi, zato, Ker, Zaradi, zato, zato

Moskovski zapiski

1. tvorna, trpna; trpna, tvorna; tvorna, trpna; trpna, tvorna
2. Knjiga Moskovski zapiski je bila napisana v latinščini./Knjiga Moskovski zapiski se je napisala v latinščini.
Podatki o življenju vseh stanov v Rusiji so bili črpani iz različnih virov./Podatki o življenju vseh stanov v Rusiji so se črpali iz različnih virov.
V Moskovskih zapiskih so bili še dolgo iskani podatki o ruskem carstvu./V Moskovskih zapiskih so se še dolgo iskali podatki o ruskem carstvu.
Herbersteinove razprave so bile do tedaj izdane tudi drugod po Evropi./Herbersteinove razprave so se do tedaj izdale tudi drugod po Evropi.
3. a) *Po smislu, na primer:*
- O (slovensko-ruski arhivski) razstavi.
  - Kustos/uslužbenec arhiva.
  - 1999.
- b) Slovensko-ruska arhivska razstava je posvečena 450. obletnici prve izdaje Moskovskih zapiskov. – Vabljeni ste torej na potovanje med Ljubljano in Moskvo.
- c) *Na primer:*
Slovensko-rusko arhivsko razstavo so posvetili 450. obletnici prve izdaje Moskovskih zapiskov.
Vabimo vas torej na potovanje med Ljubljano in Moskvo.
4. a) tvorna, trpna, tvorna, tvorna, trpna, trpna, tvorna
b) *Na primer:*
1. Osnovna šola je bila obiskovana v Novi Gorici.
  2. Knjigo Urške so brez napake je v 3. in 4. razredu velikokrat prebrala.
  3. V šolah pridobljeno znanje je bilo koristno uporabljeno.
  4. Prispevki za Radio Študent so bili delani/so se delali že med študijem.
  5. Prispevek je morala narediti v slabi uri.
  6. Prepisano in urejeno gradivo so poslali v tisk.
  7. Prakso je opravila med študijem v Ameriki.
  8. Med bivanjem v Ameriki je bilo ogromno naučeno.
5. a) *Po smislu, na primer:* V dnevnem časopisu./V reviji o kulturi./V poročilu o delu Narodne galerije.
b) povedki: *je bil odkrit; je bil ulit; je bil izklesan; je bila izdelana; je bil izdelan, postavljen je bil; je bil povabljen*

DELEŽNIK NA -N/-T	NEDOLOČNIK
odkrit	odkriti
ulit	uliti
izklesan	izklesati
izdelana	izdelati
izdelan	izdelati
postavljen	postaviti
povabljen	povabiti

6. a) A, B; o stanju po končanem dogodku
b)

POVED	GLAGOL	ČAS
A	so odkrili	preteklik/pretekli čas
B	je bil odkrit	preteklik/pretekli čas
C	je odkrit	sedanjik/sedanji čas

Po smislu, na primer: Povedi, ki pomenita enako in govorita o istem dogodku, sta v pretekliku/enakem glagolskem času; poved, ki govori o stanju po končanem dejanju pa je v sedanjiku/v drugem glagolskem času.

7. Stanovanje je pospravljeno.
Vrt je prekopan.
Kristalni kozarci so pomiti.
Stanovanje je zaklenjeno.
Dedkova hiša je porušena.
Po smislu, na primer: Tvarna poved govori o dogajanju v preteklosti, izbrana poved pa o sedanjem stanju./Poved je v drugem glagolskem času.
8. Slika Kofetarica je podarjena.
Prizidek k hiši je dograjen.
Prt na mizi je popackan.
Anitin spis o živalih je nagrajen.
Avtomobilski ključi so izgubljeni.
Zimski plašč je obešen v predsobi.
Sobi na podstrešju sta ogreti.

Andrej Perlah – Besede in njihove oblike

1. *Po smislu.*
2. a) Rodil sem se 17. 11. 1490 v Svečini nad Mariborom.
b) D
3. a)

GLAGOL V OS. GL. OBL.	NEDOLOČNIK	NAMENILNIK
je študiral	študirati	študirat
se je vpisal	vpisati	vpisat
je prepisoval	prepisovati	prepisovat
je prirejal	prirejati	prirejat

- b) študirati; Vpisat; prepisovati, prirejati
c) Vpisal bi se na filozofsko fakulteto dunajske univerze. – Med študijem bi prepisoval in prirejal dela svojih profesorjev.
Glagoli so v pogojniku.
Vpiši se na filozofsko fakulteto dunajske univerze. – Med študijem prepisuj in prireaj dela svojih profesorjev.
Glagoli so v velelniku.
4. 1549.
a) Leta 1530 je opravljal doktorat iz medicine.
DA. *Po smislu, na primer:* Prvotna poved pomeni, da je bil pri opravljanju doktorata uspešen, spremenjena poved pa nam pove le, da ga je skušal opraviti, ne pa tudi, ali mu je pri tem uspelo.
b) je objavil
c) je objavljal – je objavil
je pisal – je prepisal, napisal, zapisal, podpisal, odpisal, pripisal
je prirejal – je priredil
je prepisoval – je prepisal

5.

IZPIS LASTNEGA IMENA	VRSTA LASTNEGA IMENA	IZPIS LASTNEGA IMENA	VRSTA LASTNEGA IMENA
Andrej	osebno lastno ime	Novi almanah	stvarno l. i.
Perlah	osebno lastno ime	Dunaju	zemljepisno l. i.
Svečini nad Mariborom	zemljepisno l. i.	Komentarji	stvarno l. i.

6. materi, očetu; stanu; hčer, sinov; župniščih; poti
a) Pred drugi odstavek./V drugi odstavek med prvo (Rodil se je ...) in drugo poved (Zaradi znanja ...).
b) *Po smislu.*

7.

predavati	predavateljica	predavalnica	predavanje
prepisovati	prepisovalka	prepisovalnica	prepis

8. *Po smislu, na primer:*
- zanimiv, dolgočasen, razburjen, jasen, priljubljen, strog, pravičen, raztresen;
  - osnovno, srednjo, višjo, visoko, osemletno, devetletno, tehniško, turistično;
  - Majino, očetovo, bratovo, Matejevo, sošolkino, prijateljevo, Dolenčevo, Pavčkovo
9. klasične; nadarjen; zahtevni, dunajski; Perlahovi; znanstvenikov
a) lastnostni: nadarjen, zahtevni
vrstni: klasične, dunajski
svojilni: Perlahovi, znanstvenikov
b) NE, NE, NE, NE, NE
10. V novem almanahu za leto 1518 so bile objavljene preglednice.
Andrejev prijatelj je poskrbel za izdajo Komentarjev.
Perlahov almanah je znan vsem astronomom.

11. 1516.; 1517

a) V prvem primeru sem vstavil/-a vrstilni, v drugem pa glavni števnik.

b) Tisočpetstošestnajstega leta je postal magister matematike.

Leta tisoč petsto sedemnajst je objavil prve astronomske preglednice s podatki o legah nebesnih teles.

12. Humanist Andrej Perlah je živel in deloval v času renesanse in humanizma.

Komentarji so izšli šele po njegovi smrti.

Uredil jih je znanstvenikov prijatelj.

a) *Po smislu, na primer:* Da se besede/besedne zveze ne bi dobesedno ponavljale./Ker je besedilo tako slogovno ustrežnejše oz. »lepše«.

b) njegovi – C; jih – D

c) Kdaj, Zakaj, Kam, Čemu, Kaj, Čigava

13. DA. *Po smislu, na primer:* Prva poved pomeni, da je Andrej Perlah prepisoval dela svojih lastnih profesorjev – tj. profesorjev, ki so učili Andreja Perlaha. Druga poved pa pomeni, da je prepisoval dela profesorjev, ki so učili nekoga drugega.

14. Z, s; k; Na, iz; s, z; k

15. a) v – mestnik

v – tožilnik

kot, za – tožilnik

za – orodnik

na – mestnik

na – tožilnik

b) *Po smislu, na primer:* Predlogi v, za in na se lahko vežejo s samostalnikom v dveh različnih sklonih, in sicer v tožilniku ali mestniku. Vendar se s tem, ko se spremeni sklon samostalnika, spremeni tudi pomen – predlog in samostalnik odgovarjata na drugo vprašanje, sporočata drugačen podatek. *Na primer:* zveza predloga v + samostalnika v tožilniku odgovarja na vprašanje *Kam?*; zveza predloga v in samostalnika v mestniku pa na vprašanje *Kje?*.

16. Ker, Ko/Medtem ko, in, zato, da, Če, ki, Čeprav

17. a) *Po smislu.*

b) Uf, Eh, Ne

c) uf, eh; ne

18. Kdaj?, Kako?

a) prislovi

b) *Po smislu.*

7

SPOROČILO BREZ BESED

Kaj sporočajo cvetice?

1. NE (šolski oglasni deski), DA, NE, DA, NE (samo dva članka) DA, DA

2. Simbol, Aranžma, Aranžiranje, Vrtnarstvo, Simbolizem, Cvetličarstvo, Simboličen

3. vrtnarstvo, cvetličarstvo

4. a) uradno opravičilo; uradna prošnja; uradno pismo

b) *Po smislu.*

5.

VRSTA PROŠNJE		
NEURADNA PROŠNJA	URADNA USTNA PROŠNJA	URADNA PISNA PROŠNJA
		X
	X	
		X
X		
		X
X		
		X
	X	

6. uradnim, javnega, glavo, jedro/osrednji del, zaključek; naslovniku, kraj in datum (pisanja); ime besedilne vrste/prošnja, prosimo, nagovor; zahvalimo, pozdravimo, podpišemo, Priloge;

7. Po smislu, na primer:

Marjeta Dolenc
Lendavska cesta 5
9000 Murska Sobota

/.../

PROŠNJA ZA SPREJEM V DIJAŠKI DOM

Spoštovani!

/.../

Upam, da boste moji prošnji ugodili, in se Vam za odgovor zahvaljujem.

Lepo Vas pozdravljam.

Marjeta Dolenc
Marjeta Dolenc

Priloge:

8. a) (Učenec 9. razreda OŠ Piran) Dejan Božič.

Po smislu, na primer: Da bi mu direktor restavracije Morska pot omogočil/dovolil ogled./Da bi si lahko ogledal restavracijo Morska pot.

b) DA, DA, DA, NE, DA, NE, NE

c) Po smislu, na primer:

PROŠNJA ZA OGLED RESTAVRACIJE MORSKA POT

Spoštovani!/Spoštovani gospod direktor!

Sem Dejan Božič, učenec 9. razreda OŠ Piran. Ker me zelo zanimajo tako priprava zdrave hrane kot tudi tradicionalne slovenske jedi, sem letos kot enega izmed izbirnih predmetov izbral predmet Sodobna priprava hrane.

Pri tem predmetu smo se dogovorili, da bomo raziskali, kako hrano pripravljajo naši priznani gostinci. Vsak je dobil nalogo, da si izbere eno izmed restavracij ali gostiln, jo obišče, predstavi, povpraša goste o kakovosti hrane ter se pozanima o njenih specialitetah oz. posebni ponudbi. V izbranem gostišču bi radi preživeli nekaj časa tudi v kuhinji in opazovali, kako poteka delo v njej.

Ker sem o Vaši restavraciji slišal že veliko pohvalnih besed in ker še posebej slavite po slovenskih narodnih jedeh, pripravljenih po okusu sodobnega gosta in v skladu s smernicami zdrave kuhinje, bi si zelo želel obiskati in spoznati prav Vašo morskot pot. Prosim Vas, da mi omogočite nekaj časa preživeti z Vami in Vašimi sodelavci, saj mi boste tako omogočili spoznati marsikaj zanimivega in koristnega.

(Že zdaj se Vam zahvaljujem za odgovor in Vam želim, da bi gostje od Vas še naprej odhajali tako zadovoljni.)

Lepo Vas pozdravljam.

9. Po smislu.

10. Po smislu.

11. a) Po smislu, na primer: frizer, kuhar, modni oblikovalec.

b) Cvetlice niso samo žensko področje, [saj] so najboljši cvetličarji na svetu moški. Njihove stvaritve so po mnenju mnogih prave umetnine, [saj] so na primer cvetne skulpture Danca Tageja Andersena celo razstavljene v muzeju sodobne umetnosti. Nasploh so v vsej Evropi ženske pri oblikovanju podob iz cvetja manj drzne od moških, bolj [namreč] upoštevajo trenutno modo in želje strank. Cvetličarji se ne menijo za modo, [saj] v svojih delavnicah in cvetličarnah ustvarjajo presenetljive kombinacije.

c) Na primer:

Najboljši cvetličarji na svetu so moški, torej cvetlice niso samo žensko področje.

Cvetne skulpture Danca Tageja Andersena so na primer celo razstavljene v muzeju sodobne umetnosti, torej so njihove stvaritve po mnenju mnogih prave umetnine.

V vsej Evropi ženske bolj upoštevajo trenutno modo in želje strank, torej so nasploh pri oblikovanju podob iz cvetja manj drzne od moških.

Cvetličarji v svojih delavnicah in cvetličarnah ustvarjajo presenetljive kombinacije, torej se ne menijo za modo.

12. Po smislu.

13. a) Po smislu.

b) Danes je ponudba v cvetličarnah odvisna od najnovejše mode, [torej] je tudi cvetje postalo predmet potrošniške mrzlice. Nato pa želijo poceni kupljeno cvetje čim dražje prodati čim več kupcem, [torej] je pri marsikom ljubezen do rož zamenjala želja po dobičku.

c) Na primer:

- Tudi cvetje je postalo predmet potrošniške mrzlice, saj je danes ponudba v cvetličarnah odvisna od najnovejše mode./ Danes je namreč ponudba v cvetličarnah odvisna od najnovejše mode.

- Pri marsikom je ljubezen do rož zamenjala želja po dobičku, saj želijo nato poceni kupljeno cvetje čim draže prodati čim več kupcem/poceni kupljeno cvetje namreč želijo nato čim draže prodati čim več kupcem.

14. rdečih vrtnic, ljubezen; najboljši prijateljici; sončnic in žitnih klasov, saj bi pomenil srečo, veselje in obilje; krizantem, te rože pri nas pomenijo sožalje

15. *Po smislu, na primer:*

Spomladi je v zraku nekaj posebnega, saj takrat najlaže sklepamo nova prijateljstva, svoja čustva lahko novemu prijatelju izrazimo tudi s cvetjem, vsaka cvetlica in vsaka barva imata namreč svojo simboliko. Vijolice dokazujejo prijateljstvo, torej bo zagotovo navdušen nad temi rožami. Izražajo tudi naše spoštovanje, saj simbolizirajo pogum in plemenitost. Svoji simpatiji pa najpogosteje podarimo živo rdeče cvetje, to mu namreč prinaša sporočilo o naši ljubezni in veselju.

16. Ker, saj; Zato, torej; zato, torej; Ker, torej; saj; torej; Ker, torej; zato, saj; zato, saj

17. *Po smislu, na primer:*

in ga podaril svojemu dekletu.
ali pa so se odločili za lončnico.
ampak so k njim izbrali tudi knjižico misli o ljubezni, prijateljstvu, starših ...
vendar jo pogosto polagamo na grobove.
zato so prodali največ tulipanov in vrtnic.
saj se kar celo uro nisem mogla odločiti.
torej so te cvetlice spet v modi.

POVED	VRSTA PRIREDJA	VEZNIK
1. poved	vezalno	in
2. poved	ločno	ali pa
3. poved	stopnjevalno	ne samo – ampak tudi
4. poved	protivno	vendar
5. poved	posledično	zato
6. poved	pojasnjevalno	saj
7. poved	sklepalno	torej

Skriti pomeni barv

1. *Po smislu, na primer:*

Dragi Aleš!
Med počitnicami na morju mi je Alenka sporočila, da je umrla tvoja teta Maja. Vem, da si z njo in njeno družino preživel veliko časa, saj ste živeli v isti hiši, in da ti je hudo.
Tebi in vsem tvojim izrekam iskreno sožalje.

Mateja
Mateja

2. *Po smislu, na primer:*

Spoštovani Matej/Spoštovani gospod trener,
ob smrti Tvojega/Vašega očeta in najbolj zvestega navijača našega nogometnega moštva, saj nas je spremljal in za nas navijal prav na vsaki tekmi, Ti/Vam v imenu moštva izrekam iskreno sožalje.

Matjaž
Matjaž/Matjaž Kralj

3. *Po smislu.*

A, B, D, E

4. B, C, D

5. *Na primer:*

BESEDILO	BESEDILNA VRSTA	BESEDA/BESEDNA ZVEZA, S KATERO JE IZRAŽEN NAMEN	KAKŠEN ODZIV NASLOVNIKA SI PO TVOJEM MNENJU ŽELI SPOROČEVALEC?
1.	vabilo	vabi	Da bi prišel na predavanje.
2.	opravičilo	opravičujemo se	Da bi sprejel opravičilo/oprostil napako.
3.	čestitka	čestitamo	Da bi se razveselil čestitke (in še naprej ostal član društva).
4.	sožalje	izrekam iskreno sožalje	Da bi se zavedal/začutil, da sporočevalec sočustvuje z njim.

6. *Po smislu.*

7. *Po smislu, na primer:* Risar simbolnih pomenov barv ni čisto upošteval. Obrazi in telesa so sicer vedno v rožnati oker barvi, oblačila moških in žensk pa niso v značilnih barvah. Vse ženske so namreč oblečene v rdečo namesto v modro, moški na spodnji karti pa ima moder telovnik. Hkrati je na kartah zelo veliko zelene barve – ta na zgornji karti celo prevladuje.

8. a) 2, 2, 3, 1, 1, 2, 2, 3

b) obrazi, telesa in zgradbe
skrivnost, čustva, dušo

- bi ga doletele mnoge nevšečnosti   pogojni (odvisnik)
si lahko pomagamo z bezgovim sirupom   časovni (odvisnik)
5. **a)** *Po smislu, na primer:*
kdor je želel prositi za zdravje in srečo
ker je bil vraževeren
ki so ga častili
tako da se je pred njo odkril
čeprav ne bi smel poseči po njej
- b)** 1. – osebkov (odvisnik); 2. – vzročni (odvisnik); 3. – prilastkov (odvisnik); 4. – načinovni (odvisnik); 5. – dopustni (odvisnik)
6. *Na primer:*
Zaradi čaščenja bezga nihče ni smel poseči po njem s slabim namenom.
Pogosto so hodili tudi h grmu prosit za zdravje in srečo. / Prosit za zdravje in srečo so pogosto hodili tudi h grmu. / Za zdravje in srečo so pogosto hodili prosit tudi h grmu.
7. ne samo – ampak tudi – stopnjevalno; in – vezalno; zato – posledično; saj – pojasnjevalno; vendar – protivno; torej – sklepalno
8. **a)** *Ker so bili vraževerni, so se tja najraje odpravili, ko se je mračilo.*
b) B
9. *Na primer:*
Bezeg so častili, zato nihče ni smel po njem poseči s slabimi nameni.
Čeprav je črni bezeg evropska rastlina, podobna vrsta raste tudi v Severni Ameriki.
10. Bonton svetuje, da slavljenca vprašamo, ali so mu lončnice res všeč.
Če se na lončnice ne spoznamo, je pametno, da se v cvetličarni pozanimamo o njih.
Pomembno je vedeti, kako je treba za rastlino skrbeti, saj tako obdarovancu prihranimo marsikatero težavo.
Utemeljite po smislu, na primer:
1. *poved:* prva vejica stoji med glavnim stavkom in predmetnim odvisnikom;
druga vejica stoji med dvema odvisnikoma, saj drugi odvisnik dopolnjuje del prvega;
veznik ali v tem primeru ne izraža ločnega priredja, ampak stoji na začetku predmetnega odvisnika;
2. *poved:* prva vejica stoji med pogojnim odvisnikom in glavnim stavkom,
druga pa med glavnim stavkom in predmetnim odvisnikom;
3. *poved:* prva vejica stoji med glavnim stavkom in predmetnim odvisnikom, ki dopolnjuje povedek prvega glavnega stavka;
druga vejica pa stoji med predmetnim odvisnikom in drugim glavnim stavkom.
11. *Po smislu, na primer:*
Protivno priredje: Marko in Ana sta že dolgo fant in dekle, vendar jo je s šopkom presenetil.
Dvostavčna poved z vzročnim odvisnikom: Ker se je mami pokvaril ročni mešalec, ji je oče podaril novega.
Dvostavčna poved s predmetnim odvisnikom: Na koledarju je preveril, kdaj bo letos valentinovo.
Sklepalno priredje: Prost je le še en sedež, torej je gotovo moj.
12. **a)** je (nizek); je (trdovraten); ta grm, ga
b) *Po smislu.*

8

DA BI BILO ŽIVLJENJE LAŽJE ...

Sistem za domači kino

- predvajalnik, zgoščenka, disk, giga, bajt, daljinec
- 2, 3, 1
- Po smislu, na primer:*
Tehnična novost: bere tudi najsodobnejše plošče SCAD; omogoča, da izbrani film ali oddajo posnamemo na ploščo DVD; DVD-predvajalnik ima vgrajen dodatni 160-gigabajtni del, ki omogoča tako imenovano snemanje v ozadju/brez posebnega ukaza na disk ves čas snema oddajo ali film, ki jo pravkar gledamo
Posebnost videza: (en tako imenovani satelit je manjši in ga postavimo na polico), štirje pa so visoki in prostostoječi/zadnji par prostostoječih zvočnikov je treba priključiti le na električno omrežje, ni pa z žicami povezan s predvajalnikom DVD
- NE DRŽI; To pomeni, da brez posebnega ukaza na disk ves čas snema oddajo ali film, ki jo pravkar gledamo.
NE DRŽI; Spomin diska je za zdaj omejen na eno uro posnetka.
- a)** ne izvemo; objektivno
b) *Po smislu.*
-

GLAGOL	OSEBA	ŠTEVILO	ČAS
ima	3. oseba	ednina	sedanjik/sedanji čas
omogoča	3. oseba	ednina	sedanjik/sedanji čas
snema	3. oseba	ednina	sedanjik/sedanji čas
pritisnemo	1. oseba	množina	sedanjik/sedanji čas
ustavimo	1. oseba	množina	sedanjik/sedanji čas

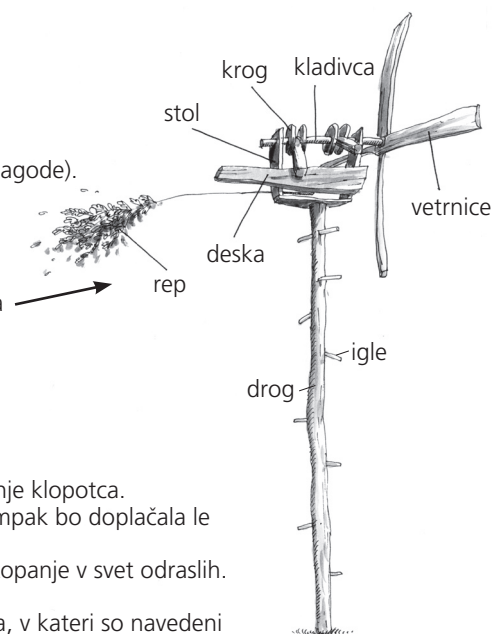
- Po času.
  - 2, 1
7. a) snema; snemanje
b) DA, NE, DA
c) *predvajati* → *predvajanje*   *začeti* → *začetek*
vstaviti → *vstavljanje*   *ustaviti* → *ustavitev*
previjati → *previjanje*   *nastaviti* → *nastavitev*
brati → *branje*   *posneti* → *posnetek*
gledati → *gledanje*   *ogledati si* → *ogled*
nadaljevati → *nadaljevanje*   *pritisniti* → *pritisak*
- č) *Po smislu, na primer:*
vstaviti: pomeni »dati nekaj nekam«
ustaviti: pomeni »nekaj končati, preprečiti, da bi se nadaljevalo«
8. a) 2, 1; Kratice so prevzete.
b) W; B
c) vat, amper, om, volt, džul
  - veliko, lastna
  - malo, občna
- č) npr.   na primer
dipl.   diplomirani
inž.   inženir
- d) *Po smislu, npr.:*
KRATICE	SIMBOLI	OKRAJŠAVE
TVS – Televizija Slovenija	O – kisik	sp. – spoštovani
RK – Rdeči križ	H ₂ O – voda	dr. – doktor
SMS – kratko sporočilo	m – meter	geo. – geografija
MMS – multimedijško sporočilo	& – in	prof. – profesor
PZ – pevski zbor	° C – stopinja Celzija	itn. – in tako naprej
ČB – črno-beli	i – informacije	gdč. – gospodična
9. nadrobnost, nazornost, objektivnost, razumljivost, uporabnost, strokovnost
10. *Po smislu, na primer:* Tvorec je opis sicer ustrezno začel, saj je povedal, da bo opisoval gorski skiro. Vendar nadaljevanje njegovega opisa ni ustrezno, saj bi moral predstaviti vse sestavne dele te naprave, opisati njihovo zunanost in vlogo./Opis ni ustrezen, saj je pisec navedel le dva sestavna dela gorskega skiroja – večja kolesa in blažilnike –, po katerih se tako vozilo razlikuje od navadnega skiroja, in povedal samo, kakšna je vloga blažilnikov. Da bi bralec razumel njegov opis, bi moral torej sam najprej zelo dobro poznati navadni skiro.
11. a) *Po smislu, na primer:*
Lastnik trgovine Skirojček./Zaposleni v trgovini Skirojček./Pisec reklamnih besedil/oglasov.
Vsem, ki bi se po mestu radi hitro gibali in se pri tem izognili težavam z iskanjem parkirišča./Vsem, ki si želijo skiroja/ki so pripravljeni uporabljati skiro namesto avtomobila.
V dnevnem časopisju/športni reviji/reviji za mlade/na uličnem plakatu/reklamnem letaku, ki ga delijo po hišah.
Z risbo in različnimi vrstami ter velikostmi pisave.
- b) B
c) B
č) *Po smislu, na primer:*
Prepričan je, da je to idealno vozilo in da bo rešilo vse težave.
Kot napravo, brez katere mladi in tisti, ki se počutijo mlade, preprosto ne morejo.
Ne.
Da bi morebitnim kupcem še nazorneje pokazal, da se s skirojem po mestu premikajo hitreje kot z avtom, in jih tako prepričal, naj se odločijo za nakup.
- d) *Po smislu.*
12. *Po smislu.*
13. a) DA, NE (Trditev, da vsebinsko nista povezani, ne drži.), DA, DA, NE, DA, NE
b)

BESEDILO	TVOREC BESEDILA	NASLOVNIK BESEDILA	BESEDILO JE ZASEBNO/JAVNO
A	OŠ Izola	učenci 9. razreda, njihovi starši in skrbniki	javno
B	Martina Berdon, ravnateljica OŠ Strunjan	starši devetošolcev	zasebno
C	Peter	Miha	zasebno
Č	novinar/sodelavec Gee/ umetnostni zgodovinar	bralci Gee	javno

- c) *Po smislu.*
14. Z, J, Z, J, J, Z, J, Z
15. *Po smislu.*
16. *Po smislu.*

Klopotec

- klopotec, statve, stiskalnica (preša), likalnik, šivalni stroj
- Po smislu, na primer:*
Predstavljen je bil klopotec.
V Halozah in Slovenskih goricah (ter na avstrijskem Štajerskem).
Preganjali naj bi škorce (in po ljudskem verovanju pomagal mehčati grozdne jagode).
Danes so klopotci in z njimi povezane navade postali turistična zanimivost in privabljajo številne obiskovalce.
  - 4, 2, 3, 1, 5 ALI 4, 2, 1, 3, 5
  - Po smislu.*
- stol, krogi, klopotala (macleki, kladvica), rep, deska, vetrnice (letance), drog, igla
- DA, NE (*kiji udrihajo po leseni deski in ne po deskah vetrnice*), NE, NE
- Po smislu.*
- Po smislu.*
- l, ✓, l, ✓, l, ✓, l
  - Po smislu, na primer:*
Janja je v sporočilu mami zapisala, da jih v soboto stric Tine vabi na postavljanje klopotca.
Odločila se je, da ne bo doplačala zavarovanja zaradi morebitne odpovedi, ampak bo doplačala le zdravstveno zavarovanje.
Če je fant izdelal klopotec, je to pomenilo njegovo dozorevanje/odraščanje/stopanje v svet odraslih.
Klopotce uporabljajo v Slovenskih goricah in Halozah.
- Prijava na enodnevno študijsko ekskurzijo/2; *po smislu, na primer:* značilna glava, v kateri so navedeni naslov agencije (Od), datum prijave (Poslano), ime in priimek naslovnika oz. tistega, ki se na ekskurzijo prijavlja (za), in zadeva; logotip/simbol agencije Popotnik; okenca, v katera mora tisti, ki se prijavlja, samo vpisati svoje podatke – Barbari Kos ni bilo treba napisati celotnega besedila; besedilo ni podpisano
- P, U, P, PS, S, S
- Po smislu, na primer:*
Besedilo A: o izposojeni/nevrnjeni knjigi/o zamudi člana knjižnice
Besedilo B: o sestrinem 18. rojstnem dnevu
Besedilo C: o lešnikovi čokoladi
Besedilo Č: o novi Alpinini blagovni znamki *Le coq sportif*
  - C, Č
  - Po smislu.*
  - Č, A, B, C
  - Nova Alpinina znamka – publicistično besedilo
Sestavine čokolade – strokovno besedilo
Opomin – uradno besedilo
Voščilo ob polnoletnosti – praktičnosporazumevalno besedilo
- Č; *po smislu, na primer:* Besedilo je objektivno in javno, vendar je namenjeno ožji javnosti, saj je v njem veliko strokovnih izrazov in je razumljivo le ljudem, ki imajo dovolj kemijskega predznanja.
  - Po smislu, na primer:*

BESEDA/BESEDNA ZVEZA	RAZLAGA
elektroni	najmanjši delec negativne elektrike/sestavni deli atomov, ki se sučejo okoli pozitivnega jedra /osnovni delci z negativnim električnim nabojem
energijsko stanje	količina energije (pri gibanju teles)
orbitala	pot, krivulja/tir okoli osrednjega nebesnega telesa pod vplivom gravitacije
odbojna sila	nasprotna sila/sila, ki skuša večati razdaljo med dvema telesoma
ravnovesna razdalja	razdalja, pri kateri je sila med elektroni enaka nič/razdalja, na kateri elektroni vztrajajo, dokler ne nastopi nova zunanja sila

- 3, 5, 6, 1, 4, 2; za matematiko
- protipomenke, večpomenke, samostalniki, povedek, sleng, glagoli, reklama/oglas, odvisnik/odvisni stavek, veznik, narekovaj, poved
- Po smislu.*
- Po smislu.*

Kresovanje – Razmerja med besedami

- Po smislu, na primer:* Za vse, ki jih zanimajo ljudske šege in navade/ki bi radi več izvedeli o ljudskih šegah in navadah.
  - NE (*Praznujemo ga en dan kasneje.*), DA, NE, NE, DA, DA
  - ročnik – junij; cvetlica – roža; šega – navada; pregovor – rek
  - noč – dan; bogato – revno/siromašno; bolezen – zdravje; nevede – vede;
Povedi po smislu.
  - rastlina:* cvetlice, kresnice, ivanjščice, praproti, rože, praprot, praprotno seme, orehov
oblačilo: žepih, suknjah, krilih, hlačah, klobukih, rutah
prostori v hiši; prazniki/ljudski običaji

e)

SLOGOVNO ZAZNAMOVANA BESEDA	SLOGOVNO NEZAZNAMOVANA BESEDA
deži	dežuje
(v) nedrjih	(na) prsih
Ako	če
Glad	lakoto/lakota

f) kresovanje, kres, kresni, kresnice, kresnik; *ustrezen je tudi odgovor, v katerem so izpisane vse ponovitve besed*: kresovanje, kres, kresovanje, kres, kresni, kresna, kresnice, kresni, kresni, kresne, kresnice, kresnik, kresni, kresni, kres, kresu, kresi kres

VRŠILEC/VRŠILKA DEJANJA	DOGAJANJE	VRSTA/LASTNOST
kresnice, kresnik	kresovanje	kresni/kresna

g) literatom;

Po njem je danes poimenovana nagrada za najboljši slovenski roman, ki jo slovenskim književnikom/pisateljem/piscem podeljujejo na kresni večer.

h) kresovalec, vedeževanje, vraževeren, vražeeverje

i) *Po smislu, na primer:*

Če kres deži, orehov ni. – Če ob kresu/na kresni dan dežuje, orehi ne bodo rodili/bo slaba letina.

Ako se kukavica dolgo bo kresu oglašja, draginjo in glad v deželo prinaša. – Če je mogoče še dolgo po kresu v gozdu slišati petje kukavice, bo slaba letina, tako da bodo vse stvari drage in bodo ljudje lačni.

Ob kresi se dan obesil. – Ob kresu/Na kresno noč se začne dan krajšati.

9

KAKŠNI SMO IN KDO SMO

Prešernova nagrajenka

1. *Po smislu, na primer:*

flavtistka – glasbenica, ki igra flavto

opečnata – (obleka) take barve, kot je opeka/narejena iz opeke

pastelna – taka (obleka), ki ni žive barve/ki je pastelne barve/barva, ki ni živa/intenzivna

uveljavljen – tak, ki je znan/ugleden/ki se je s svojimi dosedanjimi dosežki uveljavil

eleganten – izbrano/okusno oblečen, uglajen

levkemija – bolezen, za katero je značilno izredno povečanje števila belih krvničk v krvi

2. *spete v čop* → Flavtistka lase najpogosteje nosi razpuščene.

pogosto → Na nastopih je redko/redkokdaj v temni enobarvni obleki.

redko → Na odru je marsikdaj/pogosto v rdeče-črni barvi.

opečnate ali zelene ali rjave → Pogosto je oblečena v opečnato-zeleno-rjave/opečnate in zelene in rjave odtenke.

Včasih v Salzburgu → Danes večino časa preživi v Salzburgu (in Münchenu). *Včasih* je večino časa preživela v Ljubljani.

srednji → Poučuje na visoki šoli Mozarteum. 2. *in nadaljnje izdaje učbenika: srednji šoli* → univerzi

3. *Po smislu, na primer:*

Zunanost: 48 let, rjave oči, dolgi, temno rjavi, rahlo nakodrani, razpuščeni lasje; elegantna oblačila živih ali pastelnih barv; na nastopih pisana oblačila (rdeče-črna; opečnato-zeleno-rjava)

Kraj bivanja: Salzburg (in München)

Poklicna dejavnost: flavtistka, poučevanje na visoki šoli/univerzi/Mozarteumu, koncerti doma in v tujini, nastopi z znanimi glasbeniki, na festivalih

Druge dejavnosti: dobrodelna dejavnost; spodbujanje ljudi, naj postanejo darovalci

4. *Po smislu.*

5. *Po smislu.*

6. *Prislovno določilo časa*: V vsakdanjem življenju

Prislovno določilo načina: v udobna elegantna oblačila živih ali pastelnih barv

- (predlog) v

- B, C

- *Po smislu, na primer:*

Kje? Irena Grafenauer je imela zelo uspešen koncert v dvorani.

Kam? Irena Grafenauer se v dvorano odpravi vsaj pol ure pred koncertom.

č) V odgovoru na vprašanje *Kje?* je samostalnik za predlogom v uporabljen v mestniku, v odgovoru na vprašanje *Kam?* pa v tožilniku.

d)

	<i>Kje nastopa?</i>	<i>Sklon</i>	<i>Kam pride?</i>	<i>Sklon</i>
na, oder	na odru	mestnik	na oder	tožilnik
nad, mesto	nad mestom	mestnik	nad mesto	tožilnik
	<i>Kje stoji?</i>	<i>Sklon</i>	<i>Kam stopi?</i>	<i>Sklon</i>
ob, orkester	ob orkestru	mestnik	ob orkester	tožilnik
	<i>S katerim namenom, čemu je odšla?</i>	<i>Sklon</i>	<i>Kdaj je nastopila?</i>	<i>Sklon</i>
po, pianist	po pianista	tožilnik	po pianistu	mestnik

7. Po smislu.

8. D, F, E, A, B, Č

9. *izjemna* – izredna/posebna; *najslovitejša* – najslavnejša; *razigrana* – vedra/vesela/razposajena

10. Po smislu, na primer:

- *izčrpavajoč* – tak, ki izčrpa, utruja/utrudljiv/naporen; *izčrpan* – tak, ki je utrujen/ki je porabil veliko moči.
Po smislu, na primer: Koncert je bil zelo izčrpavajoč. – Zato je bila flavtistka po nastopu izčrpana.
- *duhovit* – tak, ki se šali/ki je domiseln in šaljiv; *poduhovljen* – nematerialen/tak, pri katerem so pomembnejše duhovne kot telesne/materialne lastnosti;
Po smislu, na primer: Čeprav si klasične glasbenike predstavljamo kot resne ljudi, je Irena Grafenauer zelo duhovita. – Na koncertih se ne spogleduje z občinstvom, ampak se čisto preda glasbi, zato so njeni nastopi zelo poduhovljeni.
- *humanitaren* – doberdelen; *humoren* – šaljiv, duhovit;
Po smislu, na primer: Njeno prizadevanje, da bi ljudje postali darovalci, je humanitarna dejavnost. – V zasebnih pogovorih je pogosto humorna.
- *očarljivost* – to, da pri kom zbujajo zelo pozitiven odnos/da ga prevzame; *očaranost* – to, da ima kdo zelo pozitiven odnos/da je prevzet;
Po smislu, na primer: Za Ireno Grafenauer je tako na odru kot v družbi značilna očarljivost. – Tudi Vladimir Rukavine ne skriva očaranosti nad slavno flavtistko.

11. Po smislu.

12. Po smislu.

13. Po smislu.

14. Po smislu.

15. a) redkokdaj; marsikdaj

b) kadar koli; katerem koli; malokoga

c) Izraze, ki se začnejo z *marsi-*, *malo-*, *redko-*, pišemo vedno skupaj, saj med njihove dele ne moremo vstaviti nobene nove besede.

Izraze, kot sta *kadar koli*, *katerem koli*, po navadi pišemo narazen, saj lahko med njihove dele vstavimo besedico že.

č) Po smislu, na primer:

Marsikdo si želi postati slaven glasbenik. Kakršen koli uspeh njegove želje še okrepi. Kjer koli se pojavi, želi biti v središču pozornosti. Da bi jo pritegnil, je pripravljen storiti marsikaj. Redkokateri pa je pripravljen za uspeh storiti kar koli.

d) marsikam, Malokdo, redkokdaj, Kadar koli, marsikdo, Kdor koli, Redkokateri, kjer koli, marsikomu

16. a) Po smislu, na primer: je napisal eno najbolj znanih otroških del Zvezdico zaspanko, je pisec scenarija za film Kecek in je v njem odigral vlogo Kosobrina, je vodilni slovenski humorist in šansonjer, je bil velik umetnik in velik človek, je zaradi svojega dela in osebnosti še danes zelo cenjen in priljubljen, si je upal vedno kritizirati oblast/povedati, kar si misli;

b)

ODGOVOR SMO NAŠLI/E		
V 1. BESEDILU	V 2. BESEDILU	V 3. BESEDILU
		✓
	✓	
✓		
		✓
✓		
	✓	

c) Na primer: o (Franu Milčinskem) Ježku; tretjem, njegovo zunanost; drugem, njegovem delu in osebnosti/dosežkih in ravnanju; prvem, o (pomembnih) dogodkih iz njegovega življenja

č) *Drugo besedilo*: je bil, ni bil, bil je

pretekliku, po smislu, na primer: pisec označuje osebo, ki danes ne živi več/ki je že umrla./Ježek danes ne živi več/je že umrl.

Tretje besedilo: je bil, so obdajali, so segali

pretekliku, po smislu, na primer: pisec opisuje osebo, ki danes ne živi več/ki je že umrla./Ježek danes ne živi več/je že umrl.

17. Po smislu.

18. Frane Milčinski je živel od (leta) 1914 do 1988. Ježek je s presledki v Drami igral od (leta) 1933 do 1947. Od (leta) 1947 do 1979 je kot igralec, režiser in umetniški vodja delal pri RTV Ljubljana.

19. od 1936 do 1951. in 1936–1951.

Od 1951 do 1957 in 1951–1957

20. B, A

21. a) Primož – moj najboljši prijatelj – je tudi moj sošolec. Z njim, Tomažem in Markom se vsak dan skupaj odpravimo v šolo. Po pouku – okoli enih popoldne – pa velikokrat zavijemo še kako uro na nogometno igrišče. Včasih se v igro tako zatopimo, da pozabimo na uro. Takrat se naše mame – moja pa še posebej – na nas kar malo razjezijo. Da bi pozabila na mojo zamudo, ob takih dneh po navadi prostovoljno pomijem posodo.

b) Č

22. Po smislu.

23. Po smislu.

Devetošolec Peter – Kako zapišemo in izgovorimo povedi?

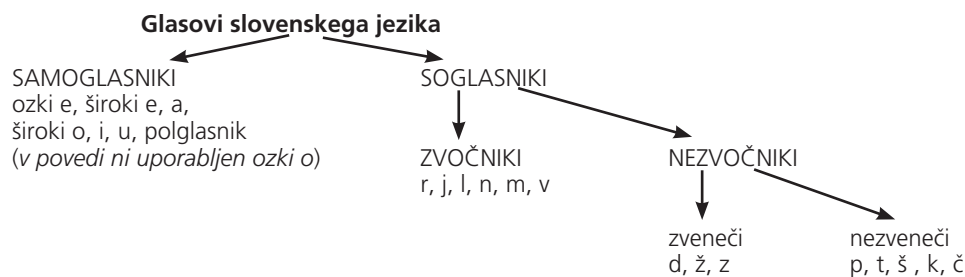
1. a) o (devetošolcu/učencu 9. razreda OŠ Adama Bohoriča) Petru (iz Slovenske Bistrice), opis osebe, kraj bivanja, zunanost in način življenja
b) je učenec, trenira judo, igra v glasbeni skupini (Pozabljeni najstniki), še pred poukom/vsako jutro teče/preteče pet kilometrov
c) Na desni ličnici ima materino znamenje.
č)

	OZKI E	ŠIROKI E	POLGLASNIK	OZKI O	ŠIROKI O
modrih				✓	
razreda	✓				
visok					✓
učenec		✓			
športne				✓	
prostem					✓
dež			✓		
pogosto				✓	
preteče		✓			

d) Po smislu, na primer:

Igra se je končala šele po dveh urah.
Matjaž že dve uri brez odmora igra klavir.
Ker je moral mižati, si je z rokami zakril oči.
Bili smo sredi skrivanja, ko me je oči poklical h kosilu.

e)

f) z, glas

2. Peter je učenec 9. razreda o/Osnovne šole Adama Bohoriča iz Slovenske Bistrice. Preselil se je iz Zidanega Mosta. Visok je 170 cm in tehta 70 kg. Je svetlolas, okroglega obraza in modrih oči. Na desni ličnici ima materino znamenje. Najraje se oblači v športna oblačila Elan. Obute ima športne copate Adidas. V prostem času trenira judo v klubu Impol. S prijatelji igra v glasbeni skupini Pozabljeni najstniki. Sestra Polona pravi, da vsako jutro vstane zgodaj. Peter pa jo dopolni, da še pred poukom preteče pet kilometrov in da tudi dež zanj ni ovira. Zanima ga družboslovje, zato se želi vpisati na Prvo gimnazijo Maribor. Prijatelji ga pogosto sprašujejo, kako mu uspe vsak dan opraviti toliko stvari.

a)

OSEBNA LASTNA IMENA	ZEMLJEPIŠNA LASTNA IMENA	STVARNA LASTNA IMENA
Peter Polona	Slovenska Bistrica Zidani Most	Osnovna šola Adama Bohoriča Elan Adidas Impol Pozabljeni najstniki Prva gimnazija Maribor

3. a) Sestra Polona pravi: „Vsako jutro vstane zgodaj.“

b) „Kako ti uspe opraviti toliko stvari na dan?“ ga pogosto sprašujejo prijatelji.

4. Peter je bil na treningih vztrajen, zato se mu je uspelo uvrstiti v ekipo Impola. Udeležil se bo jubilejnega 20. državnega prvenstva v judu 15. 5. 2005. Vsi pričakujejo, da bo osvojil eno izmed medalj. Če mu bo to uspelo, se bo uvrstil v nadaljnje tekmovanje. Spodbujati ga bodo prišli ne samo njegovi domači, ampak tudi prijatelji, sošolci in njegova skrita simpatija. Ali bo imel zaradi nje kaj več treme? Zagotovo!

10 VRHOVI SLOVENSKE KULTURE

Iz srednjeveške v moderno Evropo

- Po smislu.
- DA, NE, DA, DA, NE, DA, NE
- Po smislu, na primer: Pomeni, da je bilo mogoče že takrat v slovenščini napisati najrazličnejša besedila/besedila vseh vrst, tudi umetnostna besedila, za katera je značilen poseben slog/uporaba pesniških sredstev.
- Po smislu, na primer: škof Abraham, (visoki) duhovnik, kadar je maševal/pridigal/opravljal obrede na ozemlju tedanjih Slovencev.
  - Obredno besedilo je javno.
  - Ustoličenje slovenskih/karantanskih knezov na Gosposvetskem polju/knežjem kamnu.
- A
  - verska; privzdignjenem, visokem slogu
  - Po smislu, na primer: Izvirnega besedila nisva razumela/-i; čeprav je podobno slovenščini, se besede in njihove oblike razlikujejo od današnjih, drugačna pa sta tudi pisava in zapis (nekatero besede so na primer zapisane kar skupaj).
  - bi, ded, naš, ne, (se)grešil, starosti, telesa
  - A
vom inu nom – vam in nam	dosehmal – doslej/do zdaj
temuč – temveč	krovaška – hrvaška
tolmačovane – razlaganje	puhštabi – črke
navuk oli eksempl – nauk ali zgled	zmisliti – pomisliti (na)/spomniti se
- obtu – zato; cilu – celo; de – da; nej – ni; kedar – kadar; glih – enako; drigači – drugače; kir – ker; mogo – lahko; nerveč – največ
- poved: Vam in nam; temveč, črkami;
  - poved je »prevod« povedi:

Inu mi nismo v le-timu našimu obračanu oli tolmačevanu lepih, gladkih, visokih, kunštnih, novih oli neznanih besed iskali, temuč ta gmajnske krajnske preproste besede katere vsaki dobri preprosti Slovenec lehkú zastopiti more.

obračanu oli tolmačevanu – v prevajanju ali razlaganju; **kunšten** – umetelen; **gmajnski** – običajen, navaden; **zastopiti** – razumeti

Rešitev: In, prevajanju ali tolmačenju, umetelnih, običajne/navadne, razume

- Po smislu.
  - Adam Bohorič.
V latinščini.
Po smislu, na primer: Ker so se tedaj ljudje učili/brali predvsem pozimi, ko ni bilo kmečkega dela./Ker je menil, da je učenje slovnice in svojega lastnega jezika nekaj, kar nam mora biti v veselje, zato se z njim ukvarjamo v prostem času.
  - Na primer: Davidovi psalmi, svetopisemske/starozavezne zgodbe, Kristusove pridige, prilike (npr. Prilika o izgubljenem sinu), rodovne knjige, postave (zapovedi)
  - Različnih vrst.
  - Visok, privzdignjen, pogosto umetelen.
  - Po smislu, na primer: Pri prevajanju Biblije so mi največ težav povzročala pesemska besedila. V njih so namreč uporabljena številna pesemska sredstva in simboli, hkrati pa sem moral najti slovenske besede, ki bi jih kljub vzvišenosti razumela večina Slovencev. A pri delu sem vztrajal, saj sem bil ves čas prepričan, da je slovenščina jezik, ki je enakovreden ne le italijanščini in drugim sodobnim jezikom, temveč tudi latinščini, zato sem vedel, da mi bo na koncu uspelo./ker je Biblija knjiga, ki jo mora imeti vsak narod v svojem jeziku, saj prinaša sporočilo o tem, kako najravnamo in kaj je v življenju pomembno.
- Na primer:
V cerkvi, na sprehodih, na promenadi.
Suhe lesene in slamnate strehe.
Devintrideset./Trideset hiš je pogorelo, devet pa so jih morali odkriti, da se ogenj ne bi še razširil.
Da bi zidali hiše, ki bi bile varne pred ognjem/krite z opeko.
- Po smislu, na primer: **Ljubljana** – V nedeljo ob 15. uri popoldne, ko je bila večina ljudi v cerkvah ali na sprehodu, je v Krakovem, ribiškem predmestju Ljubljane, izbruhnil požar. Gasilci niso mogli preprečiti širjenja plamenov, saj so se suhe lesene ali slamnate strehe v nemalo druga za drugo in je pihal veter, požar pa se je širil tudi zaradi vetra. Ogenj je skoraj hkrati zajel dvanajst hiš. Meščanom, prebivalcem in vojakom je komaj uspelo rešiti polovico Krakovega in obvarovati mesto, kamor/proti kateremu je veter nosil goreče deske. Trideset hiš je pogorelo, še devet pa so jih morali odkriti, da so ustavili širjenje požara. Upam, da bodo ljudje odslej strehe prekrivali z opeko in gradili hiše, ki bodo varne pred ognjem/in se odločali za protipožarno gradnjo hiš; drugače bo vsa Ljubljana nenehno ogrožena zaradi nekaj nevarnih hiš.
- Po smislu.

13. Po smislu, na primer:

BESEDA/IZRAZ	KAJ POMENI?
Homeri	slepi grški pesnik (8. stol. pr. n. št.), pisec epov Iliada in Odiseja, umrl kot revež
Ovid'ja	rimski pesnik (konec let pred našim štetjem in na začetku našega štetja), cesar Avgust ga je izgnal na obalo Črnega morja, njegovo najbolj znano delo so Metamorfoze (Preobrazbe)
Pontu	kraj, kamor je bil izgnan Ovidij
spričuje	izpričevati – javno kazati, izražati
Alighieri	italijanski pesnik (druga polovica 13. in prva polovica 14. stoletja), nesrečno zaljubljen, izgnan, pisec Božanske komedije
Luzijada	zgodovinski ep portugalskega pesnika Luisa Vaz del Camoesa iz 16. stoletja
Don Kihota	roman španskega pisatelja Miguela Cervantesa de Saavedra
Parnasa	po starogrški mitologiji pesniška gora

14. a) Naglasna znamenja.

b) Po smislu.

c) Po smislu.

č) Po smislu.

15. Po smislu, na primer:

ima pesem svoj ritem in rimo, hkrati pa je namenjena ne le tihemu, temveč tudi glasnemu branju, deklamiranju, recitiranju pred množico poslušalcev./bi se spremenil ritem pesmi, če bi besede naglasili na drugem zlogu, če bi namesto ozkega samoglasnika na primer izgovorili širokega, pa se besede ne bi več rimalo.

je pismo namenjeno le njegovim domačim, hkrati pa je neumetnostno besedilo, zato zanj niso značilni poseben ritem in pesniška sredstva./pismo po navadi le tiho preberemo, tako da pravilna izgovorjava ni tako pomembna.

16. a) Kitico Zdravljice.

b) Na primer: Prijatelji, spet so nam trte rodile sladko vince, ki nam oživlja žile, razjasni srce in oko, ki utopi vse skrbi, budi up v potrjih prsih.

c) Po smislu.

17. a)

PREŠERNOV ZAPIS	DANAŠNJI ZAPIS
terte	trte
Perjatli	prijatelji
serce	srce
skerbi	skrbi
potertih	potrtih
persih	prsih

b) 1. namesto per danes zapišemo pri;

2. na koncu namesto -tl- zapišemo -telj-;

- s črko e,

- danes polglasnika pred r ne zapisujemo.

18. Po smislu.

19.

ČAS	BESEDILO	PISEC	NASLOVNIK	VRSTA BESEDILA	PISAVA
972–1039	Brižinski spomeniki	verjetno škof Abraham	verniki pri obredu	obredno besedilo	karolinška minuskula
1550	Katekizem in Abecednik	Primož Trubar	Vsi Slovenci, tudi mladi in preprosti ljudje	versko in strokovno besedilo	gotica
1555	Evangelij sv. Matevža	Primož Trubar	Vsi Slovenci, tudi mladi in preprosti ljudje	versko besedilo	latinica
1584	Biblija	Jurij Dalmatin	Slovenci	verska knjiga z besedili različnih vrst	bohoričica
1584	Zimske urice proste	Adam Bohorič	Tisti, ki jih zanima slovenščina in znajo latinsko/šolani Slovenci	strokovno besedilo	bohoričica
2. 5. 1789	Požar	Valentin Vodnik	bralci Ljubljanskih novic	publicistično besedilo	bohoričica
1811	Pismenost ali gramatika za prve šole	Valentin Vodnik	učenci prvih razredov	strokovno besedilo	bohoričica
1848	Poezije	France Prešeren	izobraženi Slovenci	umetnostno besedilo/pesniška zbirka	gajica

Spoštovani ljubitelji slovenske besede

1. a) Po smislu, na primer:

<i>razsežnost</i>	<i>Razlaga:</i> <i>Nova poved:</i>	velik obseg/pomen/pomembnost /lastnost, značilnost razsežnega Presenetila me je razsežnost mladinskih bralnih krožkov.
<i>temeljna</i>	<i>Razlaga:</i> <i>Nova poved:</i>	bistvena/po pomenu najpomembnejša V devetletki sem pridobil temeljna znanja z vseh področij.
<i>prestonica</i>	<i>Razlaga:</i> <i>Nova poved:</i>	glavno mesto neke države, pokrajine Nizozemska prestolnica je Amsterdam.
<i>državnost</i>	<i>Razlaga:</i> <i>Nova poved:</i>	državljijska zavest, prizadevanje za lastno državo Državnost bi lahko razvijali pri pouku vseh predmetov.
<i>mejniki</i>	<i>Razlaga:</i> <i>Nova poved:</i>	prelom, odločilen dosežek; stvar, dogodek, ki zaznamuje začetek/konec nekega obdobja Konec osnovnega šolanja je mejnik v mojem življenju.
<i>sklop</i>	<i>Razlaga:</i> <i>Nova poved:</i>	več povezanih, združenih stvari, ki sestavljajo celoto Pri slovenščini je učna snov razdeljena v sklope.
<i>kulten</i>	<i>Razlaga:</i> <i>Nova poved:</i>	tak, ki ima svoj kult/ga častijo/mu izkazujejo posebno čast/ima posebno mesto Ogledal sem si film kulturnega režiserja.
<i>nobelovec</i>	<i>Razlaga:</i> <i>Nova poved:</i>	Nobelov nagrajenec/kdor je dobil Nobelovo nagrado Med nobelovci je tudi Slovenec Pregelj.

b) Delo; javno/publicistično; intervju; razstavi Rastoča knjiga; Bogi Pretnar/novinarka dela; Mihael Glavan/avtor razstave

c) NE, NE, DA, NE, DA, NE

č) Po smislu, na primer: Bili so začudeni nad slovenskimi dosežki v umetnosti in znanosti/nad tem, kaj vse lahko Slovenci pokažemo.

Ker so Slovence in njihovo zgodovino slabo poznali./Ker niso vedeli, da so bili Slovenci tudi tako veliki ljudje, kot so kemik Pregelj, astronom Noordung, arhitekt Plečnik, in da je bila slovenščina zapisana že pred mnogimi večjimi jeziki./Ker je Slovencev samo dva milijona, a so vendarle ustvarili toliko pomembnih del.

2. Po smislu.

3. C – Dr. Mihael Glavan

Č – Aha

F – Da

H – denimo

4. Na primer:

Da – strinjanje, presenečenje

O – presenečenje

neverjetno – osuplost

nepopisno – občudovanje

Ojej – prevzetost

Hja – neodločnost, negotovost

res – prepričanost

Krasno – navdušenje

5. Ali si boste ogledali razstavo rastoča knjiga gospod Hren?

Seveda, ne bom je zamudil.

Z vami bo prišla vaša žena, kajne?

Prišla bo, seveda, zelo jo namreč zanima nobelovec Pregelj.

Da, njega smo zdaj prvič razstavili v celoti.

Ne, torej se vidimo jutri.

6. njenim avtorjem in vodjo rokopisnega oddelka NUK

v prestolnici nekdanje Avstro-Ogrske

mestu s sedežem Evropske unije

vedno tesnejšega povezovanja vsega sveta

7. Na primer:

- Na Dunaju smo želeli svoje avstrijske sosede opozoriti na pomemben prispevek Slovencev v njihovi literarni in znanstveni preteklosti. Dunaj je prestolnica nekdanje Avstro-Ogrske.

- V Bruslju pa smo imeli nekoliko drugačen namen. Bruselj je mesto s sedežem Evropske unije.

- Zaradi globalizacije ima v novejšem času za tuje poslovneže, prevajalce ... povsem uporaben namen. Globalizacija je vedno tesnejše povezovanje vsega sveta.

8. a) Na vseh razstavah so predstavljeni Integrali pesniška zbirka Srečka Kosovela.

Na vseh razstavah je predstavljena Kosovelova pesniška zbirka.

Po smislu, na primer: V delu prve povedi, ki sledi besedi Integrali, je natančneje pojasnjeno, kaj so Integrali.

b) Pred razstavo sem se želel pogovoriti z njenim avtorjem Mihaelom Glavanom.

Pred razstavo sem se želel pogovoriti z Mihaelom Glavanom njenim avtorjem.

Po smislu, na primer: V prvem primeru nam del povedi, ki stoji za jedrom avtorjem, le natančneje določi, za katerega avtorja razstave gre – torej gre za desni prilastek; v drugem primeru pa je dodano natančnejše pojasnilo, kdo je Mihael Glavan.

c) V Gentu mestu v Belgiji je mogoče na univerzi študirati slovenski jezik.

V belgijskem mestu Gentu je mogoče na univerzi študirati slovenski jezik.

Po smislu, na primer: V prvem primeru lahko del mestu v Belgiji razširimo v enostavno poved: Gent je mesto v Belgiji, ali rečemo: V Gentu, to je mestu v Belgiji; v drugi povedi pa to ni mogoče.

9. V prvem delu razstave so predstavljena najpomembnejša dela iz časa pred letom 1700, rokopisi in protestantske knjige. V prvem delu razstave so predstavljeni rokopisi in protestantske knjige, najpomembnejša dela iz časa pred letom 1700. Med znanstveniki je predstavljen Herman Potočnik, začetnik astronomije.
10. a) Med znanstveniki je predstavljen Herman Potočnik. Ta je začetnik astronomije.
b) Med znanstveniki je predstavljen Herman Potočnik. On je začetnik astronomije.
c) Med znanstveniki je predstavljen Herman Potočnik. Veliki Slovenec/Noordung je začetnik astronomije.
11. A, C, D, E
12. pomembnem univerzitetnem središču Belgije – katerem?
pomemben za njihovo literarno in znanstveno preteklost. – kateri?
izdane leta 1848 – katere?
Pomembni za strokovnjake z vsega sveta – kateri?
Postavljenih na Dunaju, v Pragi in drugih evropskih mestih – katerih?
13. polstavek, pristavek; pristavek, polstavek; polstavek, pristavek
14. *Po smislu.*